

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**на тему: «ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МАТЕРИНСТВА МОЛОДИХ
ЕКВАДОРІЙСЬКИХ ЖІНОК»**

Виконала: студентка II курсу,
групи 8.0539
спеціальності 053 Психологія
Пасмінью Руїс Лусія Антонелья
Керівник: к.психол.н., доцент кафедри
психології Мосол Н.О.
Рецензент: к.псих.н., доцент кафедри
психології Грединарова О.М.

Запоріжжя

2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціальної педагогіки та психології

Кафедра психології

Рівень вищої освіти магістр

Спеціальність 053 Психологія

Освітня програма Психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

к.психол.н., доцент. Н.О. Губа

« _____ » _____ 2020 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Пасміньо Руїс Лусії Антонелї

1. Тема роботи Психологічні аспекти материнства молодих еквадорійських жінок

керівник роботи Мосол Н.О. к.психол.н., доцент кафедри психології
затверджені наказом ЗНУ від «14» липня 2020 року № 4032-с

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи аналіз психолого-педагогічної літератури

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) проаналізуйте теоретичні засади дослідження жіночності та материнства у психологічній літературі; визначити особливості становлення жіночності та пов'язані з цим табу у латиноамериканській перинатальній культурі; експериментально дослідити уявлення про материнство молодих еквадорійських жінок; обґрунтувати методи психологічної просвітницької роботи з жінками та апробувати авторську психологічну програму; наукова новизна полягає у етнічному дослідженні перинатальної латиноамериканської культури та уявлення про материнство молодих еквадоріанок.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
4 рисунка, 11 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Мосол Н.О., доцент		
Розділ 1	Мосол Н.О., доцент		
Розділ 2	Мосол Н.О., доцент		
Висновки	Мосол Н.О., доцент		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та систематизація матеріалу	січень-березень 2020 р.	Виконано
2	Робота над вступом	березень 2020 р.	Виконано
3	Робота над першим розділом	квітень-травень 2020 р.	Виконано
4	Робота над другим розділом	вересень-жовтень 2020 р.	Виконано
5	Написання висновків	жовтень 2020 р.	Виконано
6	Передзахист	листопад 2020 р.	Виконано
7	Нормоконтроль	листопад 2020 р.	Виконано

Студент _____ Пасміньо Руїс Лусія Антонелья

Керівник роботи _____ Н.О. Мосол

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ О.М. Грединарова

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 78 сторінок, 11 таблиць, 4 рисунка, 60 джерел, 2 додаток.

Об'єкт дослідження – психологічні аспекти материнства

Предмет дослідження – формування та розвиток уявлень про материнство молодих еквадорійських жінок

Мета роботи – теоретично та експериментально дослідити особливості психологічні аспекти перинатальної культури еквадорського суспільства та уявлення про материнство молодих еквадоріанок.

Гіпотеза дослідження: уявлення молодих еквадорійських жінок про материнство є полімодальними, негативне сприйняття материнства зумовлене табу, яке зберігається та передається в еквадорському суспільстві завдяки взаємодії поколінь.

Методи дослідження: теоретичні: теоретико-методологічний аналіз, класифікація та систематизація наукових джерел, порівняння й узагальнення даних досліджень; емпіричні: анкетування, тестування, інтерв'ю; психологічний тренінг.

Наукова новизна полягає у дослідженні чужого українцю суспільства, обміні та порівнянні ідей.

Галузь використання: вищі навчальні заклади, центри культурної взаємодії.

МАТЕРИНСТВО, ЖІНОЧІСТЬ, ТРАНСГЕНЕРАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ, ТАБУ, ПЕРИНАТАЛЬНІ КУЛЬТУРА, ЕКВАДОРІЙСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО.

SUMMARY

Pazmiño Ruiz L.A Psychological aspects of motherhood of young Ecuadorian women.

The qualifying work consists of Introduction, 2 Chapters with their respective subchapters , Conclusion, References (60 items, 50 of them of foreign origin), 2 appendix. The qualifying work volume is 78 pages long, 74 of them – main text. There are 11 tables and 4 illustrations.

The qualification work gives a theoretical review and describes how the elements that influence both the psychological and social perception of motherhood and femininity in Ecuadorian women.

The master thesis is composed of 2 chapters and their respective subchapters , each of them dealing with different aspects and influences of the idea of Ecuadorian motherhood on young women

The research subject is the psychological aspects of motherhood

The subject of research is the formation and development of ideas about motherhood of young Ecuadorian women

The research goal: is to theoretically and experimentally investigate the peculiarities of the psychological aspects of perinatal culture and motherhood of Ecuadorian society.

The research tasks are:

- To analyze the theoretical foundations of the study of femininity and motherhood in the psychological literature.
- To identify the features of the formation of femininity and related taboos in Latin American perinatal culture.
- Experimentally explore the idea of motherhood of young Ecuadorian women.

– To substantiate the methods of psychological educational work with women and to aprobate the author's psychological program.

Chapter 1 "Theoretical bases of femininity." provides an analysis from psychoanalytic theory, taking into account ideas and concepts of different authors. The first subdivision covers the concept of femininity, in order to move towards menstruation, fear of losing virginity and finally pregnancy and childbirth.

The analysis of the results seeks to prove the postponed and negative idea about motherhood in Ecuadorian women.

Key words: motherhood, femininity. transgenerational interaction, taboos, perinatal culture, ecuadorian society.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЖІНОЧНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	8
1.1. Огляд психоаналітичної літератури про жіночність.....	8
1.2. Менструація: особливості самоусвідомлення власної жіночності.....	22
1.2. Менструація: особливості самоусвідомлення власної жіночності.....	41
1.4. Вагітність та пологи як етап материнства.....	45
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО МАТЕРИНСТВО МОЛОДИХ ЕКВАДОРІЙСЬКИХ ЖІНОК.....	51
2.1 Аналіз результатів дослідження.....	54
2.2. Програма роботи з молодими жінками.....	63
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ.....	75

ВСТУП

Актуальність дослідження. Материнство є невід'ємною частиною жіночності еквадорських жінок. Питання статі та ролі, яку грає кожен із нас у соціально-економічній та навіть політико-соціальній сферах, широко вивчалось та аналізувалося у всіх країнах світу, незалежно від мови та законів, що регулюють територію.

Хоча реальність жінок абсолютно різна залежно від географічного розташування, кілька проведених раніше досліджень змушують нас постійно шукати модифікуючі моделі та застосовувати їх до сучасної соціальної ситуації, оскільки кожна країна регулює це питання по-різному, як і у випадку з баченням жіночої статі в Еквадорі, будучи патріархальним або фалоцентричним суспільством (для чого ми будемо приймати психоаналітичну теорію як вихідну і центральну точку), еквадорським жінкам доводилося залежати переважно від чоловіків, але з роками ця залежність, про яку ми говорили раніше, згасає через явище, яке називається "жіноча сексуальна революція", але певні трансгенераційні табу все ще залишаються, тому ми охопимо тему сприйняття жіночності та вагітності та материнства у деталях.

Основну тезу даного дослідження можна охарактеризувати наступним чином: у попередніх поколіннях суспільство накладало суворі обмеження на жіночу стать у сексуальній сфері, що призводило до проєкцій у соціальній сфері, сприяючи тим самим материнській функції та розвитку пов'язаної з цим діяльності. Наслідками цих "законів" стали прояви істерії (психоневротичної) у жінок, для якої з роками материнство стало покаранням, а не рішенням, яке потрібно прийняти в найсприятливіший момент (залежно від її індивідуальних особливостей).

Об'єкт дослідження – психологічні аспекти материнства

Предмет дослідження – формування та розвиток уявлень про материнство молодих еквадорійських жінок

Мета роботи – теоретично та експериментально дослідити особливості психологічні аспекти перинатальної культури еквадорського суспільства та уявлення про материнство молодих еквадоріанок.

Гіпотеза дослідження: уявлення молодих еквадорійських жінок про материнство є полімодальними, негативне сприйняття материнства зумовлене табу, яке зберігається та передається в еквадорському суспільстві завдяки взаємодії поколінь.

Методи дослідження: теоретичні: теоретико-методологічний аналіз, класифікація та систематизація наукових джерел, порівняння й узагальнення даних досліджень; емпіричні: анкетування, тестування, інтерв'ю; психологічний тренінг.

Завдання дослідження:

1. Проаналізуйте теоретичні засади дослідження жіночності та материнства у психологічній літературі.
2. Визначити особливості становлення жіночності та пов'язані з цим табу у латиноамериканській перинатальній культурі.
3. Експериментально дослідити уявлення про материнство молодих еквадорійських жінок.
4. Обґрунтувати методи психологічної просвітницької роботи з жінками та апробувати авторську психологічну програму.
5. Наукова новизна полягає у етнічному дослідженні перинатальної латиноамериканської культури та уявлення про материнство молодих еквадоріанок.

Практична значущість полягає у розробці та апробації авторської психологічної програми по роботі з молодими еквадорійськими жінками.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЖІНОЧНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1.Огляд психоаналітичної літератури про жіночність.

Говорячи про сприйняття материнства жінки, слід зазначити, що воно дуже часто проявляється з психоаналітичної точки зору, щоб отримати більш детальне розуміння цього конфлікту, а також визнати, чи може це спричинити психосоматичний розлад через тягар, який все це тягне за собою.

Для проведення дослідження спершу підсумуємо теорію Фрейда та деякі з його найвідоміших концепцій [1]. Фрейд набув переконання в існуванні несвідомого і втактовував біологію та нейропсихіатрію свого часу. Для своїх майбутніх досліджень він зміг використати знання, отримані в цій галузі. Він не міг покласти на класичну психологію, яка, заснована повністю на психології свідомості, не знала про існування несвідомих процесів. Пізніше представники класичної психології, зіткнувшись з Фрейдом та його новою концепцією, жорстоко боролися з нею. Однак саме ця концепція дозволила Фрейду перетворити психологію з абстрактної дисципліни на природну і точну науку, здатну до поглиблення.

Фрейд здобув своє переконання у існуванні несвідомого та величини впливу його процесів на розум завдяки вивченню хворої психіки [2], в якій дисоціація між свідомістю та несвідомим була більш очевидною. Лише вивчивши цю дисоціацію у своїх пацієнтів, він зміг зробити остаточний крок, щоб знайти аналогії між хворобою та здоров'ям, і продемонструвати, як однакові механізми, хоча і в різній кількості та інтенсивності, діють у психіці психотика, невротика та "нормального".

Він пояснив це, продемонструвавши, як усі ми в своїх найменших діях піддаємось суперечливим тенденціям нашого несвідомого, про що ми часто не підозрюємо. Крім того, це показало, що всі ми у своїх мріях занурюємося в стан, порівнянний з маренням, і що образи сновидінь стають доступними для розуміння за допомогою психоаналітичного методу.

З іншого боку, концепція центрального значення сексуальності в житті людини[6], яку зазвичай приписують і навіть дорікають Фрейду, вже була у свідомості сексологів, психіатрів, філософів і навіть поетів свого часу. Це був кінець тривалого періоду економічного спокою, в якому після проголошення свободи людини почало формуватися уявлення про обмеженість такої свободи.

Це саме поняття призвело до сумнівів щодо всемогутності нашої волі та до визнання обмежень, які чинять на неї сексуальні сили, будь то збочені чи звичайні. У літературі проблемою займалися великі французькі письменники того часу Золя, Гі де Мопассан і Марсель Пруст, а також росіяни, переважно Толстой і Достоевський, з їх глибоким психологічним розумінням. Серед наукових дослідників з'явилися сексологи Краффт-Еббінг, Nicke, Moll, Forel та Havelock Ellis, які повністю присвятили себе вивченню сексуальних явищ і надали їм важливе місце, яке вони заслуговують у житті людини, і які до того часу заперечувалися. Виникло бажання позбутися побожних ілюзій, побачити людину такою, яка вона є. Без усвідомлення психіатрами старої школи цей напрям неоромантизму, індивідуалізму почав замінювати формалістичну психіатрію вивченням особистості.

Ми побачили, що Фрейд, намагаючись зрозуміти психіку людини, міг прийняти корисні елементи психіатрії та філософії свого часу. Але Фрейд був лікарем. Він розпочав свою дослідницьку кар'єру неврологом і пройшов навчання в суворих біологічних дослідницьких умовах лабораторії великого філософа Брюке. З цієї причини, коли він вийшов на поле психологічного, незламного, він шукав твердої підтримки у природничих науках. Хартманн каже:

"Психоаналіз характеризується тим, що він вийшов із, здавалося б, нездоланної безодні, яка відокремлює природничу наукову психологію, яка займалася елементарними психічними процесами і працювала переважно експериментальним методом, та психологію інтуїтивну, для поетів і філософів»[3]. У будь-якому випадку, Фрейду вдалося отримати більше від "інтуїтивної" психології, ніж від експериментальної психології, яка мала лише феноменологічний характер, тоді як метою психоаналізу як методу дослідження є саме встановлення норм або законів психічного хепенінгу. Таким чином, психологія стала природознавством, яке охоплює у своїх дослідженнях не лише зовнішню, феноменологічну частину поведінки, але й складні внутрішні процеси думок і почуттів, недоступні класичній психології.

Щоб зробити їх доступними для наукових досліджень, Фрейду довелося шукати і знаходити точку, в якій вони базувались на конкретному, біологічному. Він домігся цього, сконцентрувавши психоаналіз навколо сексуальності та спираючись на свою теорію інстинктів. Для Фрейда силою, яка рухає наші думки, дії та сприйняття, є лібідо, яке визначається як динамічна енергія статевого інстинкту. Сам статевий інстинкт становить прикордонну експансію між психічним і соматичним і представляє як динамічний фактор в психіці органічні подразники.

Він виховувався в патріархальному і, очевидно, стабільному суспільстві, де диференціація ролей, яку виконувала кожна стать, і верховенство чоловічої статі, здавалося, не викликало сумнівів. Також з наукової точки зору про це не говорилося. Сучасники Фрейда, такі як Мебіус і Мараньон [4], описували жінок як неповних чоловіків.

Яким же був критерій Фрейда щодо жінок, який він виробив у своїх роботах, що належать до перших десятиліть нашого століття, і який він модифікував дуже поступово? Фрейд вивчав, насамперед, розвиток інфантильної

сексуальності у чоловіка. Для нього «стандартною» статтю був чоловік. Потім він приписував той самий розвиток жінкам до того моменту, коли дівчина вперше усвідомила анатомічну різницю між статями, визнанням, яке, за його словами, зазвичай відбувається у віці трьох-чотирьох років. Він стверджував, що дівчина завжди реагує на це відкриття з миттєвим почуттям заздрості, бажаючи сама мати чоловічі статеві органи, відчуваючи неповноцінність і зневажаючи власну стать. Вона інтерпретує цю відсутність пенісу, як понівечення геніталій. Цей психологічний процес був би незалежним від соціального оточення дівчини. Після першого розчарування дівчина приходить, лише поступово і через багато конфліктів, до примирення зі своєю статтю, але загалом певна образа на її жіночність зберігається протягом усього життя[5]. Крім того, відсутність у неї пенісу, який вона вважає майже органічною неповноцінністю, можливо, має наслідком неповноцінність у психологічному, культурному та моральному плані [7]. Але оскільки є риси обох статей як у чоловіків, так і у жінок (концепція бісексуальності), ця неповноцінність не суперечила б емоційним та інтелектуальним дарам деяких вищих жінок, оскільки їх здатність просто була б проявом чоловічих тенденцій у них. Вся ця ситуація неповноцінності могла б бути наслідком психо біологічного розвитку жінок і, певною мірою, незалежно від їх сімейного та культурного оточення.

Цю концепцію прийняли всі ранні сучасники Фрейда. Для багатьох психоаналітиків це є правдою і сьогодні. Однак не випадково в основному жінки-психоаналітики, молодші за Фрейда на кілька десятиліть, заперечували теорії заздрості пенісу. Спочатку Карен Хорні глибоко дослідила цю тему, хоча і з певним суперечливим нюансом. Пізніше Мелані Кляйн [8] та її школа, вивчаючи психологічний досвід першого року життя, та на основі концепції несвідомої фантазії, зуміли продемонструвати, як і дівчина, і хлопець реагують практично з самого початку свого життя згідно з зі своєю статтю та своєю біологією.

Але Мелані Кляйн та інші жінки-аналітики змогли заглибитися в жіночу психологію далі того, що міг Фрейд, завдяки йому та його блискучим відкриттям, а також тому, що вони вже належали до іншого часу. Їх більше не стримували упередження щодо неповноцінності жінок - ні вони, ні пацієнти, яких вони вивчали.

Як видно з попередніх пунктів, Фрейд в першу чергу займався дослідженням еволюції чоловіків. Йому було важче вивчати жінок. У "Сексуальній теорії" він стверджує, що вони більш "загадкові та нещирі".

Тільки в 1931 р. У "Про жіночу сексуальність" Фрейд присвятив всю свою увагу проблемі статевого розвитку жінки. Він розширює свої концепції в одній зі своїх лекцій ("Жіночність"), яка з'явилася під заголовком "Новий внесок у психоаналіз" у 1933 році.

Фрейд детально пояснює результати своїх досліджень щодо розвитку дівчинки до вступу в едіпову фазу, важливості її нестачі пеніса та подальших характерологічних наслідків цієї передбачуваної "нестачі"[9]. Перш за все, він звертає увагу на складність чіткого визначення того, що ми повинні розуміти як чоловіче та жіноче у психологічній сфері. Її не можна ототожнювати просто з активною та пасивною через велику активність, яку мати розвиває біологічно перед своїми дітьми. Крім того, важко було б розрізнити, наскільки жіноча пасивність є вродженою чи є результатом нашої культури та статевого виховання.

Зробимо перерву у викладі ідей Фрейда, щоб поглибитися в роботу Рут Мак Брансвік, результат її співпраці з ним. Вона була написана, як пояснює її автор, після покрокової дискусії з Фрейдом і містить його ідеї та пропозиції[10].

Вона розглядає щойно окреслену проблему доедипових фаз, вносячи нові та цінні дані досліджень. У ній зазначається, що діти обох статей пасивні по відношенню до матері і постійно намагаються набути певної діяльності та

нав'язати їй пасивну роль. Для його розвитку дуже важливо досягти щасливого ототожнення з активною матір'ю. Пізніше становище хлопчиків і дівчаток відрізняється. Коли дівчина звертається до батька, вона ототожнюється зі своєю матір'ю та посилює свої активні тенденції. Лише набагато пізніше, ставши самою матір'ю, вона має можливість випробувати свою діяльність на очах у своїх дітей.

Автор пояснює, що діти обох статей, намагаючись ідентифікуватись зі своєю матір'ю, хочуть мати дитину, як вона; і, прагнучи зробити її пасивною, дарують їй дитину. Вступаючи в едіпову фазу, самець відмовляється від пасивного бажання народити дитину, тоді як його фантазія запліднення матері зберігається. З іншого боку, дівчина відмовляється від активного бажання перед матір'ю, схиляється до батька і сподівається отримати від нього дитину.

Автор розглядає причини, які можуть відокремити дівчинку від матері. Вона згадує заздрість пеніса та почуття неповноцінності, спричинене його відсутністю, як відомий фактор, але виділяє ще одну ситуацію з цього приводу, яку Фрейд не описував. Дівчина дорікає матері, коли усвідомлює відсутність у них пеніса, за те, що вона успадкувала від неї недостатньо статевих органів, що ніколи не допоможе їй завоювати її. Це ніби вона дорікає їй у відсутності любові і в тому, що вона не піклувалася зробити свою дочку таким чином, щоб вони могли створити щасливу пару. Перебуваючи на очах у матері, вона не може прийняти її кастрацію, оскільки це означає відокремлення від неї, вона приймає її перед своїм батьком, ототожнюючи себе з матір'ю, кастрованою, але коханою ним. Тобто, якщо ви приймете свою жіночність, ви зможете повернути свою матір за допомогою ідентифікації та отримати свого батька об'єктом любові. Вона відмовляється від свого бажання пеніса, повертаючись до більш раннього і "законного" бажання сина, і влаштовується в очікуванні отримати (від свого батька або пізнішого статевого партнера) пеніс під час статевого акту.

Дівчина взагалі значно більше репресує свою діяльність. На думку автора, була б ще одна найважливіша причина. Найбільш кліторне порушення перших фаз тісно пов'язане з фантазіями, спрямованими до матері.

Коли дівчина, розчарована, кидає її як улюблений предмет, вона часто одночасно відмовляється від клітора, виконавчого органу своїх бажань, і приходить зневажати, як марну, як статеві, так і власні.

Повернемося тепер до викладу концепцій Фрейда про розвиток дівчини в період статевого дозрівання та про те, як їй вдається перетворитися з "кастрованого самця" в самку. До цього часу в житті дітей обох статей є етап, який Фрейд назвав латентним періодом. Він починається в кінці п'яти років і закінчується в статевому дозріванні. Характерним для цього періоду є те, що дітям вдалося придушити більшу частину своєї дитячої сексуальності. Вони ототожнювались із батьками тієї самої статі, їх стало легко виховувати та використовувати свої інстинктивні сили для вивчення та набуття знань. Загалом, вони радше уникають спілкування з іншою статтю в цей час. Вони пригнічують мастурбацію або активно борються проти неї.

У дівчинки статеве дозрівання починається з появи першої менструації - менархе. У цей час виникає інтенсивне сексуальне збудження, що впливає із змін, які зазнає організм, потужного відродження інфантильної сексуальності. У період статевого дозрівання несвідомі предмети залишаються такими ж, як і в ранньому дитинстві. Клітор також протягом тривалого часу зберігає своє переважання як напрямна зона для статевого збудження. Вагіна лише поступово і, як правило, лише після першого статевого акту привертає статеве збудження. У відродженні вагінального задоволення вони бачать давні приємні відчуття орального та анального рецептивного походження. Але також у цьому викладі Фрейд ще раз підкреслює, що жінка приходить лише через складні процеси розвитку і лише після статевого дозрівання до свого жіночого становища, і що

багато жінок зазнають невдачі в цій тривалій еволюції. З цієї причини він вважає, що загадка жінок полягає в їх бісексуальності, що також пояснює велику частоту фригідності у них. Є три її типи: психогенна фригідність, доступна для психоаналітичного лікування, та інші типи конституційного та анатомічного походження [11].

Концепція Фрейда про жіночність викликала низку бурхливих, а часом і досить особистих наукових дискусій. У суб'єкт статі важко розібратися і не залучаючи особисту прихильність навіть серед психоаналітиків.

Хелен Дойч, високоповажний психоаналітик, належить до новаторського покоління дослідників-психоаналітиків. Її публікації поширюються протягом кількох десятиліть. Головний інтерес вона присвятила дослідженню жіночої психології, прийнявши на початку психосоматичний критерій. Плід її багаторічного досвіду викладено в її "Психології жінок". Після викладу Рут Мак Брансвік Хелен Дойч наголошує, що і хлопчики, і дівчатка намагаються здобути активність і незалежність від матері. У цій боротьбі батько представляв би зовнішній світ, реальність. Дівчина в певний момент свого розвитку покидає матір і їде до батька на пошуки зовнішнього світу. Відмова від матері з раннього дитинства означає для обох статей активність і агресивність. Ці імпульси пов'язані з еротичними тенденціями. У самця вони набувають вигляду бажання матері до агресивного проникнення і відчувають себе в статевому члені (фалічна фаза) [12].

Якою була б відповідна ситуація у дівчинки? Вона також стає активною, і первісним об'єктом цієї еротичної діяльності є її мати, хоча Хелен Дойч визнає можливість того, що дівчина з самого початку є більш біологічно пасивною, ніж хлопчик. Як виконавчий орган його агресивно-еротичних бажань, він має клітор, анатомічно та ембріологічно подібний до зачаткового пеніса .

Для Хелен Дойч також лише інстинктивний біологічний розвиток статевого дозрівання змушує дівчинку пробуджувати свою вагінальну чутливість. Зараз

підхва успадковує пасивну збудливість з рота та заднього проходу. Коротше кажучи: основний конфлікт дівчини виникає не від заздрості пеніса, а від остаточної відсутності активного статевого органу та тимчасової або суб'єктивної відсутності рецептивно-пасивного органу, підхви, на якому вона зосередиться лише пізніше. Всю її дорослу сексуальність.

Ми побачили, що Хелен Дойч наполягаючи, говорячи про травму статевих органів дівчинки, що вона не сприймає свою підхву та не розуміє афективно майбутньої функції її статевих органів, навіть якщо ми дамо їй відповідні пояснення щодо цього.

Це, нібито, нерозуміння її майбутньої жіночності ускладнить для неї прийняття своєї статі. У попередній роботі той самий автор пояснює, що той факт, що материнство є лише надією на далеке майбутнє, фіксує дівчинку на її мужній протест і претензійну позицію. Карен Хорні також каже, що для дівчини реалізація її бажання мати дітей занадто далеко, щоб відповідати її жіночій ролі .

Раніше було пояснено концепцію того, що дівчина не в змозі оцінити власні статеві органи, оскільки вона їх погано знає, оскільки підхва здається зловісним отвором і тому, що вона побоюється, що сексуальні ігри можуть їй напевно завдати шкоди; або тому, що винагорода за її стать, материнство, для неї занадто далека і нереальна [13].

Карен Хорні має велику заслугу в тому, що однією з перших звернула увагу на цю помилку і з найбільшим науковим розумінням та аргументацією. Пізніше вона відмовилася від цього шляху розслідування, щоб знайти всі причини розладів у культурних чинниках і віддалений як від раннього дитинства суб'єкта, так і від його інстинктивного життя. Там вона стала заперечувати саме те, що раніше твердила з поважною причиною: необхідність інтерпретувати людину як щось глобальне, як психобіологічну або психосоматичну одиницю.

Зараз представимо концепції Мелані Кляйн та її "англійської школи", яка, не погоджуючись з Фрейдом, також наполягає на тому, що, цитуючи Ернеста Джонса [15], "жінка не була б психологічно кастрованою людиною, але вже народилася б жінкою". Коротко розглянемо дві основні статті цього автора з цього приводу: "Ранній розвиток жіночої сексуальності" та "Рання жіноча сексуальність". Найцікавішим для нас є поняття, викладене в першій з двох статей, – це поняття "афанізіс", яке допомагає нам зрозуміти численні невротичні тривоги. Обговорює заяву Фрейда про страх перед кастрацією обох статей і стверджує, що те, чого бояться глибоко в душі, не завжди страждає або вже зазнало втрати пеніса, відповідно до статей, але позбавлене будь-якої можливості сексуального задоволення. Зупинимося і поміркуємо над цим твердженням, пам'ятаючи, пам'ятаючи, що найважливішим наслідком цієї втрати є втрата можливості бути лібідично пов'язаною з об'єктом любові. Залежно від статі та стадії досягнення статевої організації, страх перед афанізісом може стосуватися особливо небезпеки руйнування пеніса, піхви, заднього проходу, рота тощо.

З іншого боку, коли задоволення певної еротичної зони, наприклад, піхви, включає занадто велику небезпеку, статеві чутливість переходить в іншу область, головним чином клітор [15], уникаючи таким чином афаназу.

У другій фундаментальній статті з цього приводу автор викладає основні відмінності між віденською та англійською школами. Для цього він резюмує, як останній розуміє психосексуальний інфантильний розвиток хлопчика та дівчинки: обидва відчували б ранні відчуття, що відповідають їх статевої організації, тобто тенденціям проникнення чоловіків, розташованих у його пенісі, і сприйнятливим бажанням дівчини піхву [16].

Я буду посилатися лише на еволюцію дівчини. Вона обов'язково відчуватиме розчарування на порожнині рота, спричинені матір'ю, груди якої не дають їй всього молока, яке вона хоче. Як наслідок цих ранніх розладів, виникне

ненависть та "усний садизм" проти матері. Викриваючи концепції Мелані Кляйн, ми пізніше повернемося до цієї теми.

З одного боку, дівчина уявляє, що мати також годує батька грудьми і вступає з ним у позицію суперництва. З іншого боку, вона вважає, що її мати отримує від батька набагато щедріший сосок – пеніс і молоко, ніж вона йому дає. Також передбачається, що всередині тіла її матері повно речей (молока, пенісів, дітей), які вона отримала від батька і які дівчина хотіла б мати для себе. «Ось чому я хотіла би проникнути в материнське тіло і позбавити його вмісту.» Вона витісняє ці садистські фантазії, боячись зазнати відповідного покарання, тобто того, що його мати може зруйнувати внутрішню частину її тіла. Крім того, вона не може дозволити собі великої агресії проти своєї матері, оскільки вона повністю залежить від неї протягом раннього дитинства (чоловік легше переносить свою ненависть до родителя своєї статі, батька, оскільки він не той, від кого він залежить)[17]. Вже на цьому ранньому етапі дівчина відчуває бажання мати пеніс. Це бажання походить з різних причин. Дівчина формує два протилежні уявлення про пеніс.

Одна, та, про яку ми вже згадували: пеніс схожий на більш потужну груди, щось хороше, що живить і втішає.

Вона хоче подарувати його матері і примирити її з собою таким чином, після того, як він завдав їй шкоди у її фантазіях. Але дівчина також бачить у пенісі агресивну зброю, яку можна використовувати в її атаках на матір.

Крім того, видимий пеніс може нейтралізувати агресивний пеніс, який, на її думку, вбудований (проковтнутий), і таким чином вона може повернути пеніс батькові, якого вона каструвала в попередніх фантазіях. Коротше кажучи, дівчина бажає мати пеніс лише частково з лібідозних (еротичних) причин. Більш важливим є її потреба контролювати свій садизм і тим самим позбавити себе почуття провини та наслідків туги.

Зараз перейдемо до короткого викладу концепції жіночого розвитку Мелані Кляйн.

Мелані Кляйн каже, що маленькі діти обох статей вже намагаються уявити батьківський акт (первинна сцена, згідно з технічним психоаналітичним терміном)[18]. Оскільки вони відносяться до матері та зовнішнього світу переважно ротом, усі їхні ідеї виражаються в усній площині. Вони вірять, що мати годує батька своїми грудьми, а той, у свою чергу, годує її своїм пенісом. Тепер, як маленька дівчинка, яка ніколи не бачила пеніса, може задумати таку фантазію? Свій критерій Фрейд давно дав у своєму особистому листі Джонсу: перша ідея того, що дівчина формує статеві стосунки між своїм зовнішнім органом і цим фантазованим органом. Крім того, розчарувавшись у своїй матері, вона вважає, що вона дає їй мало за те, що вона вважає за краще годувати батька, тому він вступає з ним у суперництво і відчуває образу на свою матір. З іншого боку, уявіть, як ми вже говорили, що батько годує матір своїм пенісом, наповнюючи її пенісами, дітьми та молоком. Тому він заздрить матері і також вступає в суперництво з нею. Принципова відмінність цієї концепції від концепції Фрейда полягає в тому, що вона стверджує, що дівчина вже вступає на перший рік життя в ситуації суперництва з матір'ю та любовної нахилом до батька - "едіпової" ситуації, тоді як, за Фрейдом, дівчина лише в чотири роки шукає свого батька, одночасно відкидаючи матір.

На думку Мелані Кляйн, така ситуація ранньої ненависті до матері змушує дівчинку захотіти зруйнувати внутрішню частину тіла матері та захопити бажаний вміст; Як наслідок, дівчина боїться відповідної помсти з боку матері та переконання, що вона, в свою чергу, піддається внутрішньому знищенню [18]. Цей ірраціональний страх, який ми вже знайшли у викладах Карен Хорні та Ернеста Джонса, був би основним жіночим страхом. Тож ми бачимо ще одну різницю між двома школами. За словами Фрейда, дівчина боїться страждати або перенести кастрацію свого уявного пеніса. За даними англійської школи, вона

побоюється, що вже сталося руйнування або відбулися внутрішні жіночі органи. Це веде нас до третьої принципової різниці .

Ми також акцентуємо увагу, що згідно з віденською школою дівчина не знає про свою піхву і концентрує під час фалічної стадії – коли вона виявляє свої зовнішні статеві органи, тобто у чотири роки – всю свою збудливість у кліторі.

Згідно з англійською школою, дівчина з самого початку приймає жіноче, сприйнятливий ставлення до свого батька, сприймає її піхву і хоче розмістити в ній батьківський пеніс. Це відбувається одночасно з фантазіями "оральними", про які було згадано вище. Оскільки дівчина розчарована у своїх бажаннях батьком, вона спрямовує садистичні фантазії до його пеніса. Потім вона проектує власну агресивність на цей орган і, таким чином, побоюється його контакту. Звідси його рання "чоловіча" позиція, як захист від його страхів. Розчарована батьком і заздрячи йому, вона намагається зіграти призначену їй роль у своїй фантазії і ототожнюється з ним [17] .

Оскільки вона плутає фантазію та реалізацію, вона вважає, що вона інтерналізувала свій «пеніс», володіє ним зараз і може отримати від матері все, що вона прагне від неї. Крім того, як ми бачили на виставці Ернеста Джонса, ідея мати пеніс заспокоює її в її муках, бо вона бачить у ньому образливу і захисну зброю і дозволяє їй повернути батькам те, що вона в них вкрала.

Нарешті, кілька слів про мою особисту концепцію щодо різних теорій про психосексуальний розвиток жінок. Якщо у цій главі та попередніх й було виділено "фалоцентричні помилки" Фрейда та пункти, в яких можна не погодитися з його теорією, спираючись на результати досліджень його учнів та на те, що є основою мого особистого досвіду, проте мою роль можна визначити як претензійно-дріб'язкову. Критикуючи Фрейда в одному з аспектів його теорій, незважаючи ні на що вторинне, використовуючи в якості зброї методи дослідження, розроблені виключно ним і засновані на наукових результатах

п'ятдесятирічного існування психоаналізу, не робить претензій бачити деякі речі вартими уваги влучніше за нього. Однак сам Фрейд заохочував нас до цієї критики тим, що він завжди підтримував будь-який новий підхід, заохочуючи своїх учнів ніколи нічого не поважати, крім випадків, коли це можна розглядати окремо від будь-яких сумнівів та дискусій.

З іншого боку, їх заздрість пенісу, відчуття кастрації та чоловіче ставлення часто можна побачити на передньому плані в психоаналітичних процедурах жінок. Але це ставлення вже є захистом від глибших тривог знищення в її жіночності. Ми побачимо, як розуміння двох різних фантазій кастрації буде корисним для розуміння сприйняття материнства жінки. Наприклад, реакція дівчини на перший менструальний період часто представляє курйозну суміш приниження, неприйняття та зухвалої радості. Приниження відповідає втраті її передбачуваної мужності, її "кастрації", тоді як радість є наслідком полегшення, яке вона відчуває, коли вона усвідомлює свою цілу жіночність і нереальність своїх страхів у зв'язку з цим, і коли вона сприймає менархе як обіцянку майбутнього материнства.

Обидва фактори також можна спостерігати в антропології. Як правило, у патріархальних суспільствах на перший план виходить фалічна заздрість жінок, хоча ми, наприклад, бачили, як на Самоа за культурних умов, що дуже відрізняються від наших, такої заздрості, схоже, немає або, принаймні, здається, існує дуже рідкісний. У цілком різних суспільствах, як на Маркільських островах, генітальні страхи по-різному проявляються. Кардінер каже, що не знайшов рис заздрості до пеніса серед жінок цих островів, і пояснює це привілейованою роллю жінок, яким не потрібно заздрити чоловікам [19]. Але настільки часто серед них явище псевдоциєзу (уявної вагітності), на наш погляд, слід трактувати як прояв страху перед кастрацією жіночої статевої, тобто як спробу заперечення внутрішнього і передбачуваного руйнування втрати родючості з наступним надходженням.

Виділення системних елементів жіночого самоусвідомлення уможлиблюється завдяки системному підходу: йдеться про збереження самоусвідомлення, що перебуває в процесі зміни, трансформації елементів (Г. Арендт, У. Бек, М. Бубер, П. Бурдьє, Ж.-П. Сартр, М. Фуко).

1.2. Менструація: особливості самоусвідомлення власної жіночності

Менструація зловісна? Менархе як велика подія. Менархе як травма. Чому? Антропологічна реакція. Педагогічна реакція. Психоаналітичний підхід. Травматична менархе, оскільки виконання сексуальних бажань стає небезпечним: чи менструація є біологічно болючою і гнітючою?

Зараз ми вивчимо різні етапи жіночого життя, його нормальні та патологічні механізми. Останні, в глибині душі, завжди є проявом одного і того ж конфлікту, страху перед ототожненням із образою погано знищеної матері чи страху перед своєю помстою. Ми побачимо, як ці страхи, подолані на одній еволюційній стадії, часто з'являються в будь-якій формі на більш пізній.

Перша менструація являє собою дуже важливу подію для дівчинки. Це означає, що вона набула своєї біологічної зрілості, що вона є жінкою і що вона фізично здатна до кохання і материнства.

Це повинна бути святкування для дівчинки, день, дату якої вона повинна пам'ятати пізніше, як дату одруження та народження своїх дітей. Дійсно, серед примітивів, це так і є. Перша менструація оточена табу і церемоніями, які завершуються великим фестивалем, під час якого дівчина приймається суспільством дорослих жінок як одна з них. Однак правдою є також те, що аналіз обрядів ініціації показує амбівалентність примітиву щодо опушених. Також доросла жінка в менструальному стані збуджує, спокушає і лякає її та змушує захищатись численними табу проти зловісного контакту з нею.

Глибоке значення цих страхів було предметом досліджень багатьох психоаналітиків: полковника Дейлі, Мелітти Шмідеберг [22], Мері Чадвік [20], А. Вінтерштейна [21] та інших. У деяких своїх працях Фрейд посилається на цю тему, трактуючи страх чоловіка перед менструацією як страх перед кастрованими та кривавими геніталіями жінки. Первісний чоловік боїться жінки в менструальному стані і накладає обмеження на молоду жінку, яка вперше переживає цю ситуацію і піддає її, в деяких племенах, жорстоким операціям. Однак, наприкінці випробувань, через які вона повинна пройти, громада ніколи не пропускає відзначити її статеву зрілість. Її роблять центром інтересів, приймають і консультують з-за її нещодавно придбаної жіночності.

У нашому суспільстві трапляється навпаки. Перша менструація - це ганебна подія, обговорювати яку не слід. Хелен Дойч зазначає, що багато матерів розмовляють зі своїми дочками про зачаття легше, ніж про свої місячні, і що таким чином дівчата відчувають власні почуття провини та сорому, підкріплені однаковим ставленням їх матері [12]. Однак багато дівчат, як і їх первісні сестри, вважають, що їх менархе слід святкувати, і вони розчаровані ставленням байдужості чи неприйняття навколишнього середовища. Марв Кедвік описує реакцію дівчини на перші місячні таким чином: її перше почуття нездужання було негативним. Але коли їй пояснили, що цей тривожний симптом свідчить про її жіночність, вона відчула полегшення. Раптом вона зрозуміла багато таємниць, які мучили її раніше. Потім вона перейшла у стан збудження. Вона відчувала бажання і надію на святкування. Вона мала б право бути центром великого святкування. Нарешті все здавалося брудним. Вона зрозуміла, що тепер змогла вийти заміж і народити, що за кілька хвилин стала дорослою. Вона хотіла, щоб мати сказала батькові, що у неї є ще одна доросла дочка.

Оскільки нічого з очікуваного не сталося, вона повернувся до одноманітності свого шкільного життя. Сімона де Бовуар [23] наводить приклади реакції дівчини на менархе з твору Лієпмана "Jeu nesse et seksualit".

Я переписую два випадки, в яких ми знову знаходимо радість дівчини перед її зрілістю, яка часто стикається з материнським нерозумінням.

"В ту мить, коли мені стало погано, я кинулась, сяючи радістю, до спальні матері, розбудивши її криком тріумфу: / У мене є, мамо! / / І тому ти мене розбудиш? /, - сказала вона мені відповідь. Попри все, я вважала це справжньою подією у своєму існуванні".

Інша дівчина розповідає: "Я вже знала, що все це означає. Я навіть нетерпляче чекала цього, думаючи, що тоді моя мама пояснить мені, як робляться діти. Настав знаменитий день, але мама тримала язик за зубами. Я дуже щаслива. Зараз, - сказала я собі, - ти теж можеш мати дітей. Ти вже жінка.

Тут ми можемо спостерігати дві типові реакції на першу менструацію: дівчина відчуває себе щасливою і гордою, бо тепер вона ближче до матері, або до однокласників, або до знаменитої «найкращої подруги», тобто вона задоволена зовнішністю менструації. Але одночасно є також надія на гетеросексуальне задоволення. Зараз вона "леді", яка може мати дітей. Або, поки найкраща подруга цілує її, бо вона вже жінка, повз неї проходять двоє студентів і сватаються до неї. Разом зі своєю найкращою подругою вона потрапила у світ дорослих і чекає свого першого кохання.

Позитивна реакція на менструацію була б свідченням нормальності дівчини та прийняття її статі. Однак у психологічній, психоаналітичній, педагогічній, антропологічній та ін. літературі про позитивну реакцію говориться дуже мало.

Значно частіше трапляються описи великої "менструальної травми".

Але чи така травма неминуча, як психобіологічна доля жінки? Давайте розглянемо деякі ознаки, які заперечують біологічну основу менструальних конфліктів у підлітків.

Сімона де Бовуар багато наполягає на принизливому, ганебному та недовірливому враженні, яке перша менструація викликає, як правило, у дівчини.

Але згодом це пояснює різну реакцію дівчат та хлопців на статеве дозрівання як наслідок наших соціальних та культурних обставин. У зв'язку з цим вона каже, що хлопець, навіть коли він переживає пробудження своїх інстинктів і перетворення свого тіла з певною тугою, з гордістю переживає те, що для дівчинки часто обертається таємною трагедією: "Хлопчик захоплюється перспективами росту лобкового волосся, вона (дівчина) розгублена перед жорстокою драмою і без надії на її долю. Пеніс набуває свого привілейованого значення з соціального контексту, тоді як соціальні обставини перетворюють менструацію в прокляття.»

Один символізує мужність, інший жіночність; оскільки жіночність означає зміну та неповноцінність, її одкровення сприймається зі скандалом". А пізніше: "Менструація викликає жах у підлітка за те, що він виводить її у нижчу та понівечену категорію".

Тому і антрополог Маргарет Мід [24], і феміністка Сімона де Бовуар вбачають травматичний ефект першої менструації як наслідок соціальних обставин, несприятливих для дівчини, які заважають їй прийняти свою жіночність. Серед багатьох педагогів у перші десятиліття нашого століття існує дещо подібний підхід, але труднощі дівчинки впливають не із загального становища жінок у нашому суспільстві, а з часткового аспекту її освіти. Вони кажуть, що менструальних травм можна уникнути за допомогою належного статевого просвітлення, і особливо звинувачують матерів у тому, що вони належним чином не підготували дівчат до менархе до їхнього нового зрілого становища.

Цілий номер першого журналу про психоаналітичну педагогіку "Zeitschrift für psychoanalytische Pedagogik" був присвячений проблемі менструації та реакціям, які вона викликає у дівчат-підлітків. Автори складають психоаналітично орієнтовані списки дорослих, дітей та вчителів. Останні викривають труднощі, що спостерігаються у дівчат на рівні класу, та

благотворний ефект, який для них мав адекватне роз'яснення, яке вони, за попереднім дозволом батьків, отримали від вчителів. Однак вони стверджують, що сьогодні - згаданий номер журналу датується 1913 роком - більшість дівчат мають сексуальні уявлення[25]. Хоча деякі педагоги все ще наполягають на фундаментальній важливості просвітництва, інші вважають проблему другорядною. Доктор Генріх Менг каже з цього приводу: "Проблему роз'яснення менструації не можна вирішити поясненням з боку вихователя фізіологічних, психологічних та біологічних фактів зрілості, наведеним незадовго до менархе. Це пояснення може мати певне значення, але те, що насправді визначає ставлення дівчинки-опудника, - це доля, яку зазнав її інстинкт у ранньому дитинстві.

Вихователь, вільний від заборон та провини, зможе врятувати дитину від багатьох конфліктів у ранньому дитинстві, статевому дозріванні та статевому дозріванні або полегшити їх вирішення". Мелітта Шмідеберг визнає, що загалом пояснення з боку матері чи іншої особи, яку поважає дівчина, має сприятливий ефект. Однак такий ефект міг би відбуватися лише незначною мірою із запропонованого інтелектуального розуміння. Важливіше те, що підліток тлумачить пояснення як дозвіл її матері займатися сексуальною діяльністю. Крім того, вона цінує це як доказ довіри та любові. З причин, які ми побачимо пізніше, перша менструація часто пробуджує у дівчинки страх перед своєю матір'ю, якому можна протидіяти її доброзичливим та розуміючим ставленням. З іншого боку, коли дитячі тривоги занадто великі, роз'яснення відкидаються. Автор розповідає про випадок невротичної дівчинки, який спровокував просвітництво спочатку з посиленням його мук, а пізніше з репресіями знань, набутих проти власної волі.

Як стверджує Менг [25], у цих випадках корінь проблеми лежить у ранньому дитинстві і є наслідком зв'язку з невротичною матір'ю. Мати, яка відкидає власну жіночність, несвідомо прийме вороже ставлення до своєї маленької дочки, через що вона не зможе стати жінкою пізніше, не відчуваючи

себе винною та неповноцінною. Тоді він справді буде відчувати менструацію як остаточне свідчення своєї кастрації. Цей процес може призвести до регресу, що змушує соромитись менструальних кровотеч, порівнюючи відсутність контролю крововтрати з ганебною відсутністю контролю екскрементів та сечі у дітей.

Цей регрес до анальної або уретральної площини відбувається там, де протягом дитинства були порушення цього типу. Знову невротичний розвиток перешкоджає дівчині прийняти свою жіночність. Крім того, її примітивні анальні або уретральні симптоми вже вказували на конфліктні ситуації, спричинені ставленням батьків або їх сурогатів. Коли пізніше жіночність однозначно представляється дівчині на біологічному рівні, вона коливається між польотом до маскулінності - до бажання мати пеніс - або поверненням до дитинства - менструація переживається як нетримання анального каналу та уретри.

Є жінки, у яких клінічно спостерігається стан, який називається передменструальною депресією. Це трапляється кожного разу, коли їм знову стає погано і тривожно, не маючи змоги зрозуміти, чому, поки початок менструального циклу раптово не змінює їх настрій і не змушує їх зрозуміти його причину. Карен Хорні ("Die premenstruellen Verstimmungen")[26], Грунтуючись на аналізі кількох пацієнтів, які страждали на цей стан, він дійшов до наступних висновків: Жінки, які страждають на такі депресії, можуть свідомо бажати вагітності чи ні. Однак вони не досягли материнства через несвідомий конфлікт. Її інтенсивному бажанню бути матерями протистоїть відмова тієї самої інтенсивності, що впливає з туги та почуття провини за її сильні руйнівні тенденції. Цей автор припускає, що в момент циклу, коли все тіло біологічно підготовлене до материнства, як бажання народити дитину, так і страх і неприйняття цього відновлюються. Результатом цього конфлікту є депресія, яка закінчується початком менструації, свідченням того, що вагітність не була зафіксована. Часто можна спостерігати протилежну клінічну картину: стерильні жінки, які свідомо хочуть завагітніти, відчувають ейфорію та оптимізм в

передменструальний період, тим самим заперечуючи своє інтимне сприйняття невдач, а потім депресію на початку місячних, яка переживається як аборт, як реакцію сподівання на материнство знову розчарувалося.

У давнину це виражалося через потік, який вони вважали огидним, брудом своїх сексуальних бажань. Сьогодні цей "бруд" виражалася через себорею та менструальну кров. Причинами депресії, здається, є причини, які викрила Карен Хорні. Несвідоме прагнення до материнства, яке змусило її перетворити кожен менструацію на пологи, суперечило великому почуттю провини за інцестуальний характер її побажань та її сильну ворожості до матері.

Психоаналітично тема менструації була предметом набагато більшої кількості досліджень, ніж інші жіночі функції. Про менструацію, її табу та травматичний вплив як на чоловіків, так і на жінок говорили вже багато. Однак опублікованих медичних записів, які конкретно стосуються цього питання, дуже мало. Крім того, можливо, саме "фалоцентричний" підхід, тобто розгляд жінки як кастрованого самця, відповідальний за дослідження, які так довго тривали на відносно поверхневій площині. Підкреслювався кастраційний вигляд уявного пеніса, який часто спостерігається у жінок при менструаціях, без задовільного пояснення, чому виникає ця ідея кастрації та від яких глибших тривог вона служить захистом. Для того, щоб їх виявити, необхідно було поглибити аналіз пацієнтів без теоретичних забобонів. Це вимагало перегляду всього "фалоцентричного" підходу до психоаналітичної теорії розвитку жінки (обговорено в главі I).

Крім того, цей теоретичний зсув щодо жіночності знайшов своє біологічне підґрунтя в ході подальших ендокринологічних досліджень. Ну, хоча це здається нелогічним, лише після цього перегляду концепцій стало зрозумілим, що менструація може означати приємний і властивий прояв жіночності. Це правда, що менструація означає, при кожному випадку, втрату надії на материнство; але

це одночасно символізує для жінок її молодість та її родючість, її здатність до постійного відродження та обіцянку нового материнства [27].

Місячні означають дуже важливий етап у житті жінки. У статевому дозріванні дівчина одночасно переживає всі свої дитячі конфлікти і вступає в ті, що відповідають статевій зрілості. У тих випадках, коли ні менархе, ні перші менструації не були травмою для несвідомої дівчинки, ви можете бути впевнені, що у неї було задовільне дитинство. Більше того, це прийняття вже було б майже гарантією подальшого психосоматичного здоров'я жінки. З іншого боку, якщо менархе представляє конфлікти, вони зможуть відтворюватися на кожному етапі свого продовжуваного життя. Іноді вони проявлялися на психологічному рівні, іноді на соматичному, а іноді поперемінно на обох. Випадок, який буде наведено нижче, послужить ілюстрацією. Ми також побачимо в ньому, як менархе, хоча свідомо, здається, мало впливає на дівчинку, несвідомо переживається по-іншому і викликає симптоми, які сама пацієнтка не відносить до себе.

Нижче буде наведено випадок з Фернандою (ім'я було змінено з метою збереження конфіденційності), який допоможе нам зрозуміти важливість вирішення проблеми менструації та вагітності здоровим способом:

Фернанда, молода та розумна, тільки закінчила школу, переїхала в Україну з метою навчання, пішла до лікаря, оскільки у неї були сильні болі в шлунку, а також менструальні болі, спочатку думаючи, що це через погоду, дієту, і тому що тут більше тарганів.

Фобія виникла, коли їй було дванадцять років, після поїздки на узбережжя Еквадору з метою відпочинку. Вона також бачила їх іноді раніше, але не відчуваючи перед ними особливих почуттів. Для неї ця фобія буда дивною, бо вона завжди любила комах. Вона згадала, що брат дав їй цвіркуна, коли їй було чотири роки. Вона дуже любила його і тримала на кухні, поки одного разу бабуся по матері навмисно не розчавила його.

Відносини дівчини з бабусею були дуже напруженими. Вона обоженювала свого онука, брата дівчинки, і заздрила його любові та відданості Фернанді. Вона завжди забороняла їй грати з братом. Таким чином, вона пов'язувала свою огиду з тарганами з епізодом цвіркуна, більше тому, що бабуся здавила його. Після цього вона не могла терпіти бачити розчавлених тарганів.

Однак вона не розуміла, чому саме цвіркун, а не інша тварина є пов'язаним із фобією, яка з'явилася лише у тринадцять років. У дитинстві батьки завжди говорили їй, що вона не повинна виходити заміж: мати не вважала її вродливою чи достатньо здоровою, а батько вважав, що вона занадто розумна для життя звичайної жінки. Насправді, вона була дуже милою, хоча, можливо, і не такою милою, як її старша сестра. Її батько хотів, щоб вона продовжувала кар'єру в коледжі, не займаючись любов'ю, щоб відволікти її від цього. Крім того, вона була розлючена, якщо він ловив її на шитті чи готуванні їжі, оскільки ці заняття здавались марно витраченим часом. Незважаючи на спротив батьків, Фернанда почала залицяння, але її ніколи не заохочували б у рідній країні, де жили її батьки.

Болі виникали не відразу, а, скоріше, були одними з тих тимчасових станів, настільки частих, які зазвичай трактуються як десинхроноз чи зміна температури лікарями, не турбуючись про розуміння визначальних психологічних факторів.

На той час, як я описую, фобія посилилася. Я інтерпретувала їй, що цвіркун, можливо, представляв для неї непритомну дитину від неї та її брата, і що вона пережила заборону своєї бабусі грати з братом як заборону чогось сексуального та смерть цвіркуна як відповідне покарання. Фернанда відкинула це тлумачення.

Вона стверджувала, що ніколи не любила бабусю і що, крім безпорадної люті смерті цвіркуна, вона, як правило, не надає значення відносинам своєї бабусі. Нарешті, Фернанда була вилікувана від своєї хвороби. Фобія тривала під

час лікування. Це закінчилося восени, в цей час вона почала забувати про тарганів, бо переїхала у більш сучасну квартиру. Через кілька місяців їй спало на думку проаналізувати причину своєї фобії, вона згадала значення, яке я їй надав, і це, здавалося, викликало певні спогади. Коли вони поїхали відвідати будинок своєї бабусі на узбережжі Еквадору, їх мати висловила велику огиду, побачивши тарганів, оскільки сказала, що їм небезпечно відкладати яйця всередині жіночих прокладок або тампонів, і це простий факт менструація ще більш "огидний" процес, і там почалася її фобія.

Дізнавшись про цей факт, вона дійшла висновку, що більше не буде боятися тарганів. Через кілька днів вона змогла перевірити це припущення: фобія зникла.

Вона згадала про це у своєму аналізі, не розповідаючи більше деталей. Через кілька днів вона помітила, що її ставлення до тарганів знову змінилося. Побачивши одного, вона уважно спостерігала за ним, щоб переконатися, що це насправді не викликало у неї огиди чи страху.

У неї була сон, частину якого буде описано нижче. «Я побачила двох тарганів, насаджених на зубочистки.» Потім вона згадала, що в дитинстві їй подобалося гратись зі своїм братом, який навчив її робити з ними милі ляльки, поєднані з паличками.

Набиті на палички таргани у сні представляли двох дітей, які гралися, так і тих ляльок, фантастичних дітей її з братом. У цьому ж сні з'явився ще один тарган, з дивним виглядом.

Це більше нагадувало яйце, ніж комаху. Фернанда пов'язала з цим інфантильну сексуальну теорію про те, що дитина формується всередині матері, щоб висиджуватися, як яйце.

Лише тоді вона визнала коментар, який їй зробила її мати. Таким чином, походження її фобії можна було реконструювати: коли бабуся вбила її цвіркуна, дівчинці було дванадцять років і в розпал Едипового комплексу, тобто вона суперничала з матір'ю і шукала любові батька. Але оскільки її батько був

суворим чоловіком, який скоріше її переживав, вона шукала і знайшла замість батька свого брата, старшого за неї на сім років і дуже ласкавого та розуміючого. Таким чином він замінив свого батька як предмет дитячої любові та захоплення. Коли бабуся, заздрячи кохання свого улюбленого онука, протестувала щодо дружби двох дітей, Фернанда відчула обурення. Вона відчувала це ще сильніше, коли вона вбила її цвіркуна, якого вона дуже любила як подарунок від брата. Але ніяких невротичних симптомів не виникало, бо вона зневажала свою бабуся і не потребувала її прихильності. У період статевого дозрівання ситуація представлялася інакше.

Дитячі конфлікти, які завершуються Едиповим комплексом, заспокоюються і на деякий час - латентний період, багатий на сублімацію - знову з'являються в період статевого дозрівання. Коли менархе представилося Фернанді, вона переживала час своїх чотирьох років. Любов до брата та бажання мати дитину виникли у неї у несвідомості. Таким чином, очевидно, вдалося уникнути серйозного конфлікту з її матір'ю. Полюбивши брата, вона змагалась не з нею, а з зневаженою бабусяю. Саме так вона вирішила свій дитячий конфлікт інцестуально. Однак зараз, у період статевого дозрівання, її любов до брата також стала небезпечною, оскільки в еквадорському суспільстві вважається, що в той момент, коли у жінки починається менструальний цикл, вона стає об'єктом, здатним до прокреації і існує велика ймовірність того, що будь-який чоловік може скористатися цим, незалежно від того, є він родиною чи ні.

Усі її бажання мали, звичайно, несвідомий характер. Але турбував її біологічний факт менархе, супроводжуваний переконанням, що оскільки вона вже була жінкою, ці бажання, досі фантастичні, стали досяжними. Коли її мати з відразою і критикою відреагувала на тарганамів, Фернанді вони нагадували її улюбленого цвіркуна, Фернанда пережила це так, ніби мати засудила її, ніби

сказала: "Менструація робить вас вразливим до сексу, огидним, брудним". До того ж, цього разу це була вже не зневажена бабуся, яка критикувала зв'язок із братом, а мати, яка була для неї амбівалентною. Вона страждала і у неї сталася фобія.

Уникати тарганів означало не мати кровозмісної дитини. Фобія означала для неї несвідоме попередження матері. Ніби хоче сказати: "Пам'ятай, що ти не повинна мати дитину з братом". У повідомленому раніше сні з'явилися два таргани на колах. Тобто, таргани символізували її та її брата в бруді їхніх дитячих сексуальних ігор та відлякувачів для їхньої матері. Третій тарган, тобто яйце, відповідав уявленню Фернанди про материнство і народження, коли брат дав їй цвіркуна. Крім того, яйце було пов'язане з відмовою матері від тарганів і брудних речей загалом.

Пізніше, коли почалися їхні стосунки, її партнер представляв для неї несвідомого представника улюбленого брата. У багатьох її снах дві фігури плутаються.

Але співіснування її фобії з вагітністю та менструацією було свідченням того, що її конфлікт з матір'ю не був вирішений. Тобто, материнська заборона, яка спричинила у неї на психологічному рівні фобію, виникла на соматичному рівні, спочатку з тимчасових менструальних болів, а пізніше інших розладів, які не мають нічого спільного з нашим дослідженням. Протягом перших місяців її аналізу ми мали справу переважно з усіма конфліктами, а також можливість та пізніше реалізація вагітності і як вона би почувалась перед батьками. Для її несвідомого я представляв її матір.

Завдяки толерантній інтерпретації її дитячих конфліктів я поступово стала матір'ю, яка дала їй свободу бути жінкою. Це часте явище, коли симптоми зникають без повного тлумачення і навіть, іноді, без того, щоб людина чітко усвідомлювала момент їх зникнення.

Це відбувається тому, що як тільки конфлікт у ситуації перенесення зникає, відповідний невротичний симптом втрачає свою причину існування. Вона лише знову почала мати справу зі своєю фобією, аналізуючи та з певною примусою перевіряючи, чи вона справді зникла, коли вона відчула бажання мати дитину. Вона вперше заговорила зі мною про ці побажання на тій самій сесії, в якій розповіла про сон про тарганів. Тоді симптом гарного погляду на тарганів, щоб переконатися, що вона їх більше не боїться, означав переконання, що бажання мати дитину не заборонено або викликає у неї тривогу.

Зробимо коротке резюме ситуації. Фернанда виховувалась суворим батьком, котрий хотів будь-якою ціною зробити з неї хлопчика, та матір'ю, яка надавала жіночність лише старшій дочці. Вона ставилася до молодшої дочки з принизливим співчуттям. Бабуся повністю її відкинула.

Брат її любив, але ця дружба піддалася сімейним заборонам. Вона могла б завоювати прихильність батька, якби відмовилася від своєї жіночності. Отже, не дивно, що Фернанда воліла б бути чоловіком (заздрість пенісу) і що безпомилковий вигляд її жіночого стану, менархе, викликав у неї тугу і конфлікт. Вони не стали свідомими, але з'явилася фобія.

Пізніше, майже на кожному етапі її продовжуваного життя, різні симптоми з'являлись як похідні від її невирішеного конфлікту [28]. Вона не наважилася бути жінкою, бо в дитинстві їй заборонялося мріяти про своє майбутнє материнство.

Як вже було описано вище, у такій сімейній ситуації перша менструація не може сприйматися дівчиною позитивно – як прояв її зрілості та обіцянки майбутнього материнства. Однак, часто зустрічається протилежна реакція, і ми спостерігаємо майже у всіх представлених тут клінічних матеріалах травматичний вплив менархе та менструації на дівчинку. Саме тому давайте проаналізуємо, чому менструація часто має зловісний характер.

Щоб це зрозуміти, спробуємо уявити, що може відчувати дитина, коли сприймає менструальний стан матері чи іншої жінки, чи то при виявленні плям на простирадлах, чи при знаходженні трусиків, забруднених кров'ю тощо. Зрозумійте, що ця кров походить із статевих органів, тобто з органу, здатного доставляти велике задоволення, але це, через забороняючий характер останнього, є центром багатьох тривог [29]. Крім того, дивлячись на кров, людина, очевидно, подумає, що вона виникла з рани. Чоловік сприйме це як зовнішню рану і зв'яже це з відсутністю пенісу в жіночих статевих органах і буде фантазувати про перенесену кастрацію, яка залишає рану, що кровоточить. Дівчина помітить, що кров виходить зсередини тіла. Тоді вона буде розглядати рану також як щось внутрішнє, і вона буде думати, що всередині тіла жінки боляче. Діти ростуть в жіночому організмі. Тоді кровотеча буде свідченням того, що ці майбутні діти були пошкоджені і поступово кровоточать до смерті.

Тож завжди існує ідея рани; що жінка зазнала нападу. З іншого боку, органом, який втрачає кров, є статевий орган. Отже, рана - це наслідок статевого акту. Первісна людина вбачає в менархе наслідки статевого акту між підлітковою дівчинкою та духом предків (Winters tein.). Дівчина живе несвідомо так само, тобто її менархе було б наслідком садистичного статевого акту з батьком (Мелітта Шмідеберг). Крім того, якщо кровотеча є покаранням за її заборонені сексуальні дії, це негайно асоціюється з мастурбацією, а кров є ознакою шкоди, завданої її мастурбаційним актам. Нарешті, для несвідомого все, що виходить з організму, прирівнюється (Мелані Кляйн), і таким чином менструація також може набувати характеру втрати калових мас або сечі.

Однак значення менструації як інстинктивного статевого прояву та статевої зрілості та як захисту від тривоги донині недооцінювалось. Тільки Трез Бенедек та Мелані Кляйн беруть до уваги цей аспект, але вони завжди набагато більше наполягають на його негативних наслідках. Я вірю, що ми наблизимось до

об'єктивного розуміння менструального явища в цілому, якщо ми також ретельно проаналізуємо його позитивний ефект.

Зараз ми представим ще один випадок, що сильно відрізняється від попереднього, щоб підтвердити наші аргументи перед позитивним ефектом.

Спочатку представимо історію Ксав'єри. Це була незалежна дівчина. Єдина дитина досить безтурботних батьків. Вона відвідувала змішану школу, будучи дуже хорошою ученицею. Під час навчання вона успішно змагалася зі своїми однокласниками. У своєму статевому житті вона дозволяла всілякі свободи, які загалом, а в той час і більше в її часи, отримували лише чоловіки, аргументуючи тим, що, оскільки вона працював так само, як і її товариші, вона мала право жити як вони. Однак вона була фригідною протягом перших років свого статевого життя, домагаючись оргазму, лише якщо уявляла собі мазохістські фантазії. Той же персонаж мав свої фантазії про мастурбацію. Його улюбленою фантазією була дівчина, яку жорстокий вихователь знуцав за дрібні злочини. У дитинстві вона не грала у ляльки, але дуже любила книги та гру в м'яч. Майже протягом усього періоду латентності вона часто розважалась, граючи у драматичні ігри з мазохістським змістом зі своїм найкращим подругою.

Ксав'єра виявляла більше фантазії, ніж її подруга, і мала всю ініціативу. У віці десяти років Ксав'єра дізналась з газет процес, який був причиною великого скандалу. Жінку звинуватили у жорстокому поводженні та побитті дочки перед чоловіками вищого суспільства, які добре заплатили за це шоу. Раптом Ана зрозуміла, що садизм - це щось "дуже погане і заборонене". Незважаючи на те, що завжди свідомо ідентифікувала себе у своїх іграх із жертвою насильства, вона реагувала з напруженим почуттям провини. Вона заявила своїй розгубленій подрузі, що більше ніколи не буде грати в "ті ігри". Під час літніх канікул того ж року вона познайомилася з деякими дівчатами, які децю

розгублено пояснили їй, як і звідки діти. Її мати дізналася про ці розмови і, відреагувавши з великим гнівом, суворо заборонила Ксав'єрі таку погану компанію. Ксав'єра, ображена поведінкою матері та намагаючись обробити свої нові знання, у своїх фантазіях намагалася обійтися без жінки в процесі продовження роду. Вона припускала, що син ріс усередині матері, харчуючись кров'ю, яка зазвичай виводиться під час менструації.

Вона уявляла що сперму можна вирощувати як бактерії, в живильному середовищі та, поливаючи кров'ю, виховувати дітей без втручання жінки. На той час драма ревнощів викликала розмови у її рідному місті. Дружина відомого співака напала на його коханку, кинувши їй в обличчя концентровану сірчану кислоту. Ксав'єра використала цей епізод як матеріал для продовження своїх фантазій. Оскільки жінки більше не потрібні, їх можна було усунути, змусивши пити концентровану сірчану кислоту. Ксав'єра виключає у своїх фантазіях всіх жінок світу, дуже детально уявляючи, як їдка рідина обпалювала їх рот, стравохід і шлунок, поки вони не загинули нещасно. Ксав'єра була високою і розвиненою дівчиною. Коли їй було тринадцять, вона почала з нетерпінням чекати ознак перших місячних. Вона прокинулася, коли їй було чотирнадцять без менструації. Вона боялася, що ніколи в житті не матиме дітей. Вона попросила її маму відвести її до гінеколога. Мати намагалася втішити її, применшуючи питання. Саме тому Ксав'єра звинувачує її у тому, що вона згодом не могла мати дітей. Коли настала її перша менструація, у віці чотирнадцяти з половиною років, її полегшення було невимовним.

Тоді ж його поведінка змінилася. Вона більше не переживала за навчання і глибоко полюбила молодого чоловіка, на кілька місяців старшого за неї, того самого чоловіка, з яким вона приїхала в Україну.

Вона хотіла якнайшвидше одружитися, мати дітей. Вона чекала своїх місячних але завжди в страху, їх не отримати. Можливо, через почуття провини вона відстрочила дату свого першого менструального циклу.

Пізніше вона реагував подібно до всіх подій у своєму жіночому житті. Перші сексуальні стосунки у неї були ще дуже молодими, і їй довелося багато наполягати перед своїм другом, який не хотів позбавити її цноти через табу та страх перед відповідальністю. Коли вона починала статеве життя, вона помітила, що вона фригідна. Потім вона досягла повноліття; не завагітнівши на першому курсі коледжу, вона зневірилася, переконавшись, що вона стерильна. Знову вона мала туманне уявлення про те, що її мати винна в її передбачуваній стерильності. Вона знову зневірилася, побоюючись, що ніколи не зможе завагітніти.

Хоча Ксав'єра, безсумнівно, страждала від сильної заздрості пенісу, її перша реакція на менструацію сильно відрізнялася від тієї, яку можна було очікувати.

Вона не пережила це з приниженням або депресією, ніби це був черговий досвід кастрації, але вона пережила щось на зразок тріумфу, великого полегшення та неясного почуття вдячності.

Змінила поведінку і стала жіночною протягом певного періоду. Здається, вона раніше не приймала свою жіночу роль, бо сумнівалася у своїй здатності бути жінкою та матір'ю. Тоді як можна зрозуміти, що менархе не приносив болю, а доставляв видиме полегшення від невротичних ситуацій? Карен Хорні часто спостерігала у жінок страх не мати можливості мати дітей через мастурбацію в дитинстві та почуття провини, оскільки ця мастурбація в дитинстві супроводжувалася садистськими фантазіями проти інших жінок. Мелані Кляйн говорить про ірраціональні занепокоєння, що впливають із фантазійних нападів на тіло матері та його вміст, і страху бути жертвами ідентичних нападів як покарання. Тоді потрібно буде побачити, чи є у наших двох пацієнтів прояви ненависті до своїх матерів такої природи, що вони змусять їх засумніватися у власній неушкодженій жіночності.

Але звідки походила така ненависть, її особливий характер та наслідки для обох дівчат? Мстивні фантазії виникли в Ксав'єрі після заборони її матері з'ясувати, як народжуються діти, що трактується як заборона бути матір'ю, на що вона реагувала, фантазуючи про те, як матері можуть бути виключені з процесу продовження роду. Однак є вказівки на те, що вона уже ненавиділа свою матір і вважала її поганою. Хоча вона ніколи не була жорстоко покарана, роками в її іграх дітей катували за неіснуючі злочини. Вона ототожнювалася з покараною дитиною, і неіснуючий злочин замінює справжній злочин її ненависті та несвідомих нападів на матір. Коли вона прочитала в газеті, що мати, яка покарала її дочку в присутності чоловіків, була злочинкою, Ксав'єра злякалася: вона відчувала, ніби звинуватила власну матір у поводженні з нею насильством і без прихильності в присутності байдужого батька. Однак вона не наважилася виправдати ці звинувачення на адресу своєї матері, бо почувалась винною та гідною будь-якого покарання за свою ненависть. Тоді Ксав'єра ненавиділа свою матір і хотіла її знищити. Але вона любила її і потребувала її: через це вона не звинуватила її, а стала мазохісткою, придушуючи її ненависть. Тож вона могла пробачити свою матір, насолоджуючись покаранням, а не боячись його. Але в її несвідомому стані ненависть до матері чи матерів взагалі зберігалася, незважаючи на мазохізм та любов, унеможливаючи будь-яку ідентифікацію. Ротовий корінь її ненависті сприймається саме так, як у своїх свідомих фантазіях він мав намір усунути жінку.

Але як це пояснюється тим, що менархе призведе їх до набагато більшого сприйняття своєї жіночності, на відміну від усього того, що зазвичай говорять про травматичний вплив менструації саме на жінку з вірними тенденціями, яка відчуває задрість пеніса? Мелані Кляйн описує несвідомі фантазії дівчини про руйнування внутрішньої частини тіла матері, щоб позбавити його вмісту дітей та пенісів. З цієї причини страх бути внутрішньо знищеним може виникнути у свою чергу. Це механізм, який ми знаходимо у наших пацієнтів. Ксав'єра мала

інтенсивну та амбівалентну оральну фіксацію зі своєю матір'ю. Її вороже бажання повністю або частково стати матір'ю, знищувало її. Від почуття провини вона спроектувала власну неприязнь до мами. Але ця проекція прирівнюється до страху перед материнською агресією. Ідея не бути фізично недоторканою через матір є наслідком цього страху. Ця примітивна ідея репресована. Пізніше виявлення статевих відмінностей та відсутність самого пеніса сприймається як кастрація, оскільки це повертає старий страх перед внутрішнім руйнуванням, який зараз пов'язаний із пошкодженням статевих органів.

Повернемося до нашої головної проблеми. Яке психологічне значення могла мати перша менструація для учасників як ознака родючості, коли вона відбулася, незважаючи на всі їхні сумніви та побоювання? По-перше, це було пережито як примирення з матір'ю, від якої вони отримали свою статеву зрілість, як несподіваний і незаслужений подарунок. Це означало виправдання матері, що дозволило їм бути схожими на неї та мати дітей у майбутньому. Це та той факт, що вони кровоточили та відчували легкий біль, полегшували їх почуття провини. Крововилив також задовольнив їх мазохістські фантазії способом, прийнятним для них самих. Більше того, їх почуття тріумфу та полегшення виникало через почуття, що вони перестали бути дітьми, залежними, а як жінки, здатні відмовитися від своєї гомосексуальної залежності від матері [30].

Крім того, менструація – перший і наступні місячні можуть служити для задоволення агресивних тенденцій, спрямованих на матір. У цих випадках сама матка, будучи виконавчим органом материнства, ототожнюється з нею, тим більше, що матка - це перше, що ми знаємо про свою матір [31].

1.3. Страх втратити невинність як психологічна проблема

У попередніх розділах мова йшла про менструацію, тобто про біологічний процес, який стосується лише жінок. Переживання дефлорації відбувається між нею та її партнером. Хоча до цього часу ми говорили про те, як фантазії та внутрішні образи впливають на процеси вашого власного тіла, ми зараз з'ясуємо ситуацію, яка стосується партнера, який був обраний, принаймні загалом у нашому нинішньому суспільстві, вільно та з любові. Але вже в цьому виборі діяло багато несвідомих факторів, несвідоме сприйняття також характеру та способу буття іншого, який відтепер буде служити екраном для проектування ідеалізованих або жахливих внутрішніх образів на нього та його тіло [32]. Крім того, рішення жінки вже містить, навіть якщо воно свідомо виключає це, обіцянку або загрозу її майбутнього материнства .

За Фрейдом, табу виникає там, де щось примітивне репрезентує небезпеку. Відчуваючи мужність перед зіткненням з небезпекою, доки певні захисні заходи дотримуються. Наприклад, дефлорація зазвичай відбувається в середині церемонії, за згодою всього племені та за допомогою священнослужителів. Хоча ми вже досить віддалені від первісних суспільств, ми дотримуємося схожих «ритуалів». Невинність самотньої жінки є табу, і щоб дефлорація представляла мінімум небезпек, необхідно дотримуватися весільної церемонії, свідком якої була доброзичлива публіка. Крім того, слід дотримуватися певних символічних обрядів, наприклад, такого, який передбачає, що наречена може входити до церкви на батьковій руці і виходити поруч із чоловіком, одягатися певним чином тощо[32].

Але проти якого страху наречена захищається через усі ці ритуали? За словами Фрейда, чоловік боїться ворожості своєї молодої дружини, знецілої незайманої, з різних причин. Під час дефлорації наречений проливає кров свого

партнера. Ідея крові пов'язана з насильством, ворожістю та злочинністю. Пролиття пробуджує почуття провини та страх перед ворожістю жертви. З іншого боку, цей страх був би виправданим: молода дружина справді відчувала б образу на свого чоловіка за те, що він заподіяв самозакохану травму, знищивши орган: дівочу пліву. Подібно до того, як багато жінок відкидають свій жіночий стан і заздряють чоловікові у володінні його пенісом, вони ненавидять тих, хто змушує їх відмовитися від своїх чоловічих фантазій і визнати себе жінками. У цій площині дефлорація означає, як і менархе, кастрацію ілюзорного пеніса. Таким чином, ми знову знаходимо концепцію фалічної кастрації жінок як причини чоловічих мук перед нею.

Крім того, чоловік, який розглядає статевий акт як принизливий і низький вчинок для жінки і відчуває, що він домінує над нею під час, переживає дефлорацію як збочення та проституцію свого партнера, як ворожий акт проти неї [33].

Тому ми бачимо два страхи у чоловіків щодо жінок, і що його фантазія про те, що вона має ілюзорний пеніс, представлений дівочою плевою щодо дефлорації, служить перешкодою та захистом від найбільш проникаючого страху. Забруднення її тіла.

Усі ці несвідомі страхи сильно перебільшують важливість першого статевого досвіду жінки. Забувається, що наслідки цього досвіду вже зумовлені позицією молодої жінки стосовно чоловіків та сексуальності. Одна дівчина сприйме хвилювання свого хлопця за пристрасть, тоді як інша, за тих самих обставин, буде відчувати страх і гіркоту від жорстокості чоловіків. Крім того, подруга скаржитися на жорстокість або незграбність і недосвідченість свого партнера, несвідомо вона прийняла його як чоловіка саме через ці особливості [34].

Те саме стосується позашлюбних переживань. Стеккель у "Фригідній жінці" багато наполягає на важливості поведінки чоловіка перед жінкою під час його першого статевого досвіду. За його словами, він спостерігав серйозні розлади у жінок, "до тих пір абсолютно нормальних, через поведінку невротичних чоловіків"[35]. Зараз здається наївним припускати, що «дотепер цілком нормальна» жінка вибрала б своїм першим – і часто єдиним – партнером чоловіка такої неадекватної поведінки, що він міг би нашкодити їй протягом усього її життя.

Але звідки це поняття? Сексуальні стосунки передбачають пасивність для жінки. Якщо у дівчини є можливість спостерігати за статевим актом між батьками або навіть між тваринами, у неї складається враження бійки, в якій жінка винесе основний тягар [36].

Чоловік знаходиться на ній і різкими рухами входить до неї. Це ніби він її карає. Це інфантильне уявлення про статевий акт дуже часто не виправляється пізніше, але продовжує працювати з несвідомого. Ось чому молодим жінкам сняться жахливі сни, в яких їх переслідують злодії зі зброєю. Ось чому в символіці сновидіння пеніс представлений у вигляді ножа або іншого ріжучого інструменту.

Чи все це означає, що приємне прийняття жінкою статевого акту та пізніше пологів передбачає мазохізм або радісне сприйняття болю? Фрейд, прирівнюючи пасивність до жіночого мазохізму, бачить це саме так. Хелен Дойч пише, що жінка розглядає свої сексуальні цілі як небезпеку для себе через мазохістський характер своєї сексуальності.

Однак, я думаю, проблема також допускає зовсім інший підхід. Коли я говорила про менструальні болі, ви можете побачити, що вони значною мірою залежать як від норм кожного суспільства, так і від психологічного настрою кожної жінки перед ним. Ми знаходимо те саме "особисте та соціальне рівняння", коли йдеться про болі при дефлорації та пологах. Це правда, що деякий страх і

біль залишаються, об'єктивно неминучі, але цей залишок буде недостатньо великим, щоб жінка мала бути мазохісткою, щоб прийняти свою жіночність. Залишається інша проблема: статевий акт. Чи проникнення чоловіка зазвичай сприймається жінкою як агресивний та небезпечний вчинок? Якби це було так, для того, щоб насолоджуватися цим, їй довелося б стати мазохістом[37].

Шандор Лоранд у статті про фригідність стверджує, що в глибині душі оргастична недієздатність жінки впливає з її фіксації на хворобливих переживаннях грудного вигодовування [36]. Я вважаю цю думку дуже правильною. Протягом перших місяців життя людина формує основу для свого подальшого ставлення до інших людей. Досвід статевого акту повертає близькість і спільність, які давно втрачені і належать до цього часу. Плід у матері утворював з нею єдину істоту. Цей союз, який різко руйнується під час пологів, частково відновлюється грудним вигодовуванням. Якщо перші стосунки матері і дочки були задовільними, якщо проникнення соска в рот немовляти означало для дівчинки щасливий досвід, досвід, який протягом дитинства не був анульований низкою хворобливих подій, як доросла вона не буде причини сприймати проникнення пеніса коханої людини як садистичний та принизливий вчинок. Її піхва буде приймати сперму з такою ж радістю, як рот приймав молоко матері [38].

Але саме ця аналогія ситуацій та переживання ранніх почуттів і відчуттів також пробуджує тривоги, які вони переживали тоді. Якщо дівчина у своїх несвідомих фантазіях жорстоко напала на груди матері або через розчарування, або через заздрість, вона згодом буде боятися проникнення органу, який її несвідоме прирівнює до грудей.

У цих випадках трапляється так, що незаймана жінка любить свого партнера і свідомо готова віддатися йому. Навіть самотня, вона долає свої моральні сумніви та страх перед суспільством з любові. Вона вирішує побути

наодинці зі своїм коханим у середовищі, яке дозволяє статевий акт, не будучи перешкодженими ніким; Вона іде здаватися, але в останній момент відступає [39].

Ця форма захисту відповідає її пізнішій фригідності. Усі її симптоми є вираженням її невміння любити чоловіка та відокремлюватися від її жіночності. Вона вірить і, здається, не дуже любить свою матір і не залежить від неї. Однак вона потрібна їй і вона постійно її шукає. Таким чином, вона повертається до матері після того, як безуспішно намагалася її позбутися.

1.4 Вагітність та пологи як важливий етап материнства

Вагітність та пологи становлять нормальний епізод жіночої прокреації, тому можна припустити, що вони протікають у здорових жінок без сильного дискомфорту [40]. Але насправді в нашому суспільстві донедавна цього не було, а навпаки, розлади вагітності, біль, труднощі та муки при пологах настільки часті, що їх вважали нормальними і майже неминучими явищами. Однак більш глибоке психологічне обстеження виявляє, що ці розлади походять від психологічних конфліктів та ототожнення з іншими жінками, які вже засмучені своєю жіночністю [41].

Проводячи порівняльні антропологічні дослідження різних суспільств[42], Маргарет Мід дійшла висновку, що кожне з них має свої упередження щодо репродуктивних функцій жінок, упередження до яких більшість із них пристосовується[43]. У суспільствах, які вважають, що вагітність повинна супроводжуватися нудотою та пологами з болем та небезпекою, більшість вагітних жінок насправді страждають від нудоти і мають важкі пологи, тоді як в інших суспільствах, які не оточені небезпеками та табу у жінок у цьому стані вагітність та пологи зазвичай проходять легко та без серйозних інцидентів. «Як

можна пояснити, здавалося б, дивне явище? Це легко, якщо мати на увазі сказане вище про ототожнення жінок з їх матір'ю у їхніх материнських функціях. Гранлі Дік-Рід викриває в "Пологи без страху"[44], його спостереження, що жінки, які виховувались в оточенні та матерями, які описували досвід пологів як дуже тяжкий і повний болу, мали важкі пологи; тоді як він зміг побачити у жінок, які отримали виховання протилежного фокусу, легко перенесли вагітність та пологи. Те ж саме проводить школа рефлексотерапії, присвячена безболісним пологам. Тоді те, що Маргарет Мід спостерігала в різних суспільствах, стосується і набагато менших кіл. Є сім'ї, в яких дочки, дотримуючись концепцій своїх матерів, мало бояться вагітності та пологів і, справді, страждають менше в цьому випадку, ніж в інших сім'ях, де дівчинки виховуються в страху перед своєю жіночністю через скарги та страхи, які вони чують від своїх матерів з цього приводу. Хоча ці відмінності існують, ми належимо до суспільства, яке, як правило, бачить у всіх жіночих функціях щось болюче та повне небезпек.

Ось чому, наприклад, перше бачення Фрейдом психологічних процесів, що супроводжують менархе, було те, що дівчина переживає це як процес кастрації. Однак, хоча ставлення кожної жінки до своєї жіночності певною мірою залежить від ставлення оточення, яке вона мала в дитинстві, також втручаються набагато більше особисті фактори, які зумовлюють її подальшу поведінку. Це пояснює, чому в одному і тому ж суспільстві, і навіть в одному і тому ж вузькому сімейному колі, кожна жінка розвиває різну тугу та розлади, стикаючись з вагітністю та пологами. Я сказала, що наше суспільство сприймає як практично нормальні труднощі вагітності та пологів. Однак останнім часом все більша кількість досліджень всередині та поза аналізом підтверджує, що ці труднощі є наслідком психологічних конфліктів і, отже, доступними для психотерапевтичних засобів[45].

Фрейд звернув увагу на фантастичні теорії, які діти розробляють, щоб пояснити таємницю зачаття, вагітності та пологів. Ці теорії узгоджуються з лібідінальними стадіями, через які проходить дитина. Пізніше вони піддаються репресіям, але залишаються незмінними у несвідомому. Найчастіша теорія, яка також зустрічається у багатьох міфах та віруваннях первісних народів, полягає в тому, що жінки вагітніють, бо щось з'їли [46]. Це щось, як правило, символізує пеніс.

Нормальна жінка не страждає від менструації, і вона не відчуває себе неповноцінною за цього стану[47]. Але також жінка, яка вірилізується із-за страху перед своєю жіночністю, часто не страждає від менструації, оскільки їй вдається її ігнорувати і приймає, бо це заспокоює її тривоги та сумніви.

Але термін вагітності, пологів: «Це повинно бути важко, і болі жінки нашого суспільства нестерпні без анестезії? Народження дитини розглядається в кожній культурі по-різному, як досвід, який може бути небезпечним або болючим, цікаві або важливі, але супроводжуються певними ризиками. Маргарет Мід стверджує, що такий підхід має мало спільного з реальними небезпеками та застереженнями, які надаються жінкам у цій ситуації, як, наприклад, у нашому суспільстві, де статистика свідчить, що небезпека пологів мінімальна. Вона каже: "Пологи розглядаються як ситуація, коли жінка ризикує своїм життям або в якій народжується дитина або новий соціальний статус. Аргумент про те, що біологічне тло процесу пологів впливає на інстинктивну поведінку жінки набагато більше, ніж ставлення та досвід її оточення, суперечить великій різноманітності концепцій про пологи. Стверджувати, що народження є одночасно нестерпним і терпимим болем, як ситуації, якої жінка, природно, боїться всією душею, так і ситуації, до якої жінка, природно, наближається охочою і щасливою, як небезпека, яку потрібно уникати, та щось чого жінка прагне. Слід визнати, що частину цих поглядів треба розглядати як щось набуте, і, беручи до уваги наші сучасні знання, представляється більш виправданим

припустити, що ставлення обох статей до пологів містить складні та суперечливі елементи, і що кожне суспільство може сприймати одне чи інше як форму, іноді аж до ряду протилежних поглядів"[48].

«Яке ставлення нашого суспільства до пологів? Основна тема, яка обговорюється лише останніми роками, розглядає пологи як надзвичайно болючий процес, і місія гінеколога полягає в тому, щоб уникнути цього болю майже будь-якою ціною, якщо ви не хочете ризикувати бути нелюдями [49]. Ми очікуємо, що вагітна жінка спокійно і впевнено піде до пологового будинку, коли відчує перші болі, поступаючись з цього моменту всією відповідальністю та активністю своїй акушерці, яка пообіцяла, що та не зазнає жодних страждань [50]. У більш «прогресивних» середовищах їх ситуація йде ще далі. Акушерка для взаємної зручності дат визначає час пологів.

Тому наше сучасне суспільство має механістичне та антипсихологічне ставлення до пологів. Однак існує також протилежна тенденція - вивчення того, наскільки ті чи інші психологічні процеси впливають на нормальний розвиток пологів або що можна назвати нормальним. Генрієтта Кляйн, Гомард Поттер і Рут Дайк ("Тривога під час вагітності та пологів") [50] взялися вивчати найпоширеніші порушення та тривоги вагітності та пологів у групі з 27 матерів, які вперше відвідували пологове відділення. Це були жінки, які жили в надзвичайно складних економічних та соціальних ситуаціях, погіршених війною та відсутністю житла.

Дослідження проводились шляхом тривалих бесід, що проводились епізодично під час вагітності та після пологів. Крім того, персонал лікарні, належним чином проінструктований, співпрацював у розслідуванні, спостерігаючи за ставленням та мінливістю пацієнтів під час та після пологів. В результаті цієї дослідження автори опублікували весь клінічний матеріал та декілька діаграм, що дозволяють зробити висновок, наскільки психологічна

структура жінки та її ставлення до вагітності втручалися в еволюцію вагітності та пологів. Висловимо лише одне заперечення проти цього матеріалу: методом, за допомогою якого він був отриманий, він добре відображає свідоме ставлення жінок, але дає дуже невпевнені підказки щодо їх несвідомого ставлення.

Це здається особливо важливим у всьому, що пов'язано з прийняттям або відхиленням жінки в умовах вагітності [53]. Перш ніж відтворити дві найважливіші схеми в книзі, уточнимо значення, яке автори надають різним термінам, що використовуються в них. Вони говорять про "хорошу родову діяльність" і "легке народження", якщо її розвиток був відносно швидким, якщо скорочення матки були регулярними за інтенсивністю та часом, якщо дитина народилася без серйозних акушерських труднощів і фізичний стан матері та дитини був задовільним. Вони вважають "хорошою" "психологічну реакцію" "матері під час пологів, якщо її емоційне напруження і тривога не були надмірними, якщо пацієнтка не надто скаржилася, якщо її співпраця була ефективною. Говорять про "погану роботу", коли вона не розвивалася нормально, та "погану психологічну реакцію", коли ставлення матері під час пологів становило труднощі для людей, які її відвідували. Крім того, автори використовують терміни "позитивне" або "негативне" амбівалентне ставлення, коли жінка має амбівалентне ставлення до свого стану, переважає її прийняття чи неприйняття.

Переглянувши всі попередні моменти з точки зору психоаналізу, підкресливши, що вони згадувались з тих пір, як вони вписуються в те, як було вирошене еквадорське жіноче суспільство, ми можемо зробити висновок, що все це все ще є табу, є всі освітні та навіть профілактичні засоби зробити цей процес чимось більш «природним» [54], але сам факт поводження з ним як з чимось «мерзенним» уповільнює процес. Жінки Еквадору вирішили відкласти свої материнські професії через фінансову та освітню автономію через простий факт, що тема розписана в болючих нюансах, таких як: «Жінка повинна спочатку

виконати професійну роботу, оскільки, інакше вона буде залежати від чоловіка, як і раніше це було зроблено» «Ви менш схильні до насильства, якщо не підозрюєте про свою жіночність і якщо цього не проявляєте» "Бути мамою в ці часи несе в собі сором за те, що ви зазнали невдачі в житті" "Контрацептиви псують покоління з тих пір, вони позбавляють тебе краси бути матір'ю". «Менструація - це не те, чим пишатися; кров, яку ви виганяєте, брудна і гідна насмішок»[55] .

Ці очевидні вирази фалоцентричного суспільства змусили жінок відчутти відречення від себе і не бажати робити вибір материнства, оскільки вони вважають це обов'язком вписуватися в суспільство, в якому вони вирости[52]. Все це веде нас до другої частини даної тези, польового дослідження, яке підтверджує гіпотезу, викладену у вступі до цієї роботи.

РОЗДІЛ 2

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО МАТЕРИНСТВО МОЛОДИХ ЕКВАДОРІЙСЬКИХ ЖІНОК

Інтерес до наукових досліджень з питань психології материнства та жіночності щодо молодшої частини еквадорської жіночої популяції зростає в останні роки і породжує роботи, що оглядають і порівнюють наукові результати, засновані, наприклад, на докторських дисертаціях [58], або на основі публікацій у національних журналах[59].

Зараз вибір того чи іншого показника для розмови про психологічні аспекти сприйняття материнства і, отже, жіночності завжди представляє особливий інтерес, але загалом, як було визначено деякими авторами різних теорій розвитку психосексуальності. З цієї точки зору необхідно вказати на важливість не лише використання "деяких критеріїв", але чіткого вибору типу використовуваних критеріїв та чіткості при обробці даних, оскільки наслідки дезінформації є кумулятивними та іноді значно різними реальностями.

Для другої частини даної дипломної роботи, була використана інформація, зібрана методами спостереження, бесіди, навчання та проведення просвітницької програм. Учасниками тренінгу були двадцять дев'ять еквадорських жінок, які проживають в Запоріжжі, у віці від 17 до 29 років, які були готові взяти участь у процесі, який тривав би приблизно 4 місяці як початковий план, внаслідок поточної ситуації та обмежень, період активності з учасниками скоротився, таким чином скоротивши його до 2 місяців.

Відповідно до дискусії, представленої в теоретичних рамках, та з вищезазначеною проблемою було порушено такі питання дослідження, на які ми спробуємо відповісти [56]:

– Як сімейне середовище вплинуло на статеве виховання? Чому?

- Чи впливає мати на сприйняття жіночності та вагітності чи ні?
- Чи є табу на сексуальність чимось стійким в еквадорському суспільстві завдяки взаємодії між поколіннями?

Опитування під час першої зустрічі проводилося за допомогою "Статеворолього опитувальника Бема" [59] (див. Додатки). Це інструмент, розроблений Сандрою Бем (1974) для оцінки дотримання людиною стереотипних характеристик жіночності та маскулінності. 60 питань оцінюються за семибальною шкалою типу Лайкерта. Цей тест ми включили на початку, оскільки єдиною метою було створити безпечний простір для розмови [51], для чого також були враховані наступні параметри збору:

- Сімейний стан (одружений, неодружений, у стосунках)
- Сексуальна орієнтація (бісексуали, гетеросексуали, гомосексуали, пансексуали, побажали не вказувати)
- Статева ідентичність (Чоловік, Жінка, Небінарний)

З них статистика була такою:

ГРОМАДЯНСЬКИЙ СТАН:

- Одружений: 4
- У стосунках: 3
- Неодружений: 22

СЕКСУАЛЬНА ОРІЄНТАЦІЯ:

- Бісексуали: 4
- Прямо: 23
- Гомосексуальні: 1
- Пансексуал: 1

ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНОСТЬ:

- Жінки: 29

Зібравши дані, надані за допомогою опитувальника, розробленого Бем, ми змогли отримати наступні дані на основі його інтерпретації:

- Чоловік: 0

- Жінки: 27
- Андрогін: 0
- Недиференційований: 2

Наступним кроком, який потрібно було зробити, було відкриття дискусійного форуму, пов'язаного з банком питань, підготовлених особисто відповідальним психологом та автором даної роботи, в якому обговорювались теми з сімейної історії, такі як спілкування поколінь впливає на сприйняття материнства та жіночої сексуальності.

Твердження, що підлягали оцінюванню, були наступними:

- Статеве виховання необхідне не тільки для того, щоб зрозуміти, як запобігти вагітності та розпочати статеве життя, але також щоб зрозуміти, як працює наш організм та надати йому належну повагу та турботу.
- Те, що вони знають про свою сексуальність та своє тіло, було частиною навчальної програми еквадорської освітньої системи.
- Тема сексуальності та материнства вільно обговорюється.
- Інтимні частини тіла мають назву, і їх слід постійно використовувати без евфемізмів.
- Жіноча сексуальність - це не те, про що повинні дізнаватися лише жінки, а й чоловіки.
- Інформаційна розмова про сексуальне та репродуктивне здоров'я жінок завжди ініціюється матір'ю.
- Секс, материнство та менструація - теми, про які жінки повинні почувати себе ніяково, розмовляючи.
- Все ще стійке табу навколо цих тем призводить до дезінформації.
- Материнство є важливим у житті жінки, оскільки без нього її життя не завершило б свій цикл.
- Материнство нарікають у будь-якому віці, якщо поруч з вами немає партнера.

– Жінка сприймає власне материнство так, як її мати сприймала цю частину свого життя.

2.1 Аналіз результатів дослідження

На основі проведеного дослідження, нами було проведено якісно-кількісний аналіз отриманих даних.

Нижче представлено основні знахідки дослідження.

1. Статеве виховання необхідне не тільки для того, щоб зрозуміти, як запобігти вагітності та розпочати статеве життя, але також щоб зрозуміти, як працює наш організм та надати йому належну повагу та турботу (Таблиця 2.1)

Таблиця 2.1

Оцінка важливості статевого виховання

Варіант відповіді	Результати	Процент
Повністю не згоден	0	0
Десь посередині	0	0
Згоден	0	0
Повністю згоден	29	100
Разом	29	100

Як ми бачимо, всі жінки визнають важливість статевого виховання. Нездатність вільно говорити про абсолютно природні процеси та цілком нормальні прояви жіночності, може призвести та до викривленого сприйняття себе жінками, неприйняття своєї природи, а в результаті зниження самооцінки. У здоровому суспільстві, де кожен має право голосу та здатен почуватися вільним

без упередженого ставлення до своєї природи, немає місця сорому щодо обговорення різних тем щодо становлення жіночості.

2. Те, що жінки знають про свою сексуальність та своє тіло, було частиною навчальної програми еквадорської освітньої системи. (Таблиця 2.2)

Таблиця 2.2

Джерела інформації про власну жіночість

Варіант відповіді	Результати	Процент
Так, я дізнався про це в школі	12	41,4%
Так і теж вдома	4	13,8%
Ні, я дізнався про це вдома	2	6,9%
Ні, я дізнався про це в Інтернеті	11	37,9%
Разом	29	100%

Результати

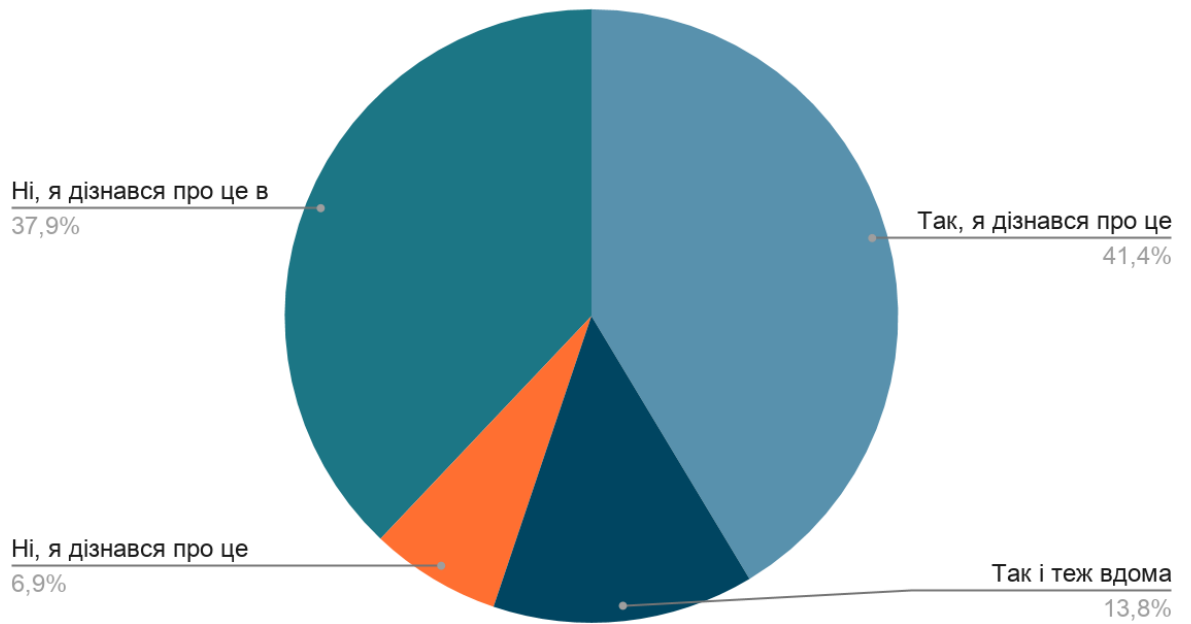

Рис.2.1. Джерела інформації про власну жіночість

3. Тема сексуальності та материнства вільно обговорюється.

Таблиця 2.3

Відкритість теми сексуальності та материнства для обговорення

Варіант відповіді	Результати	Процент
Так	8	27,6%
Ні	19	65,5%
Іноді	2	6,9%
Разом	29	100%

Результати

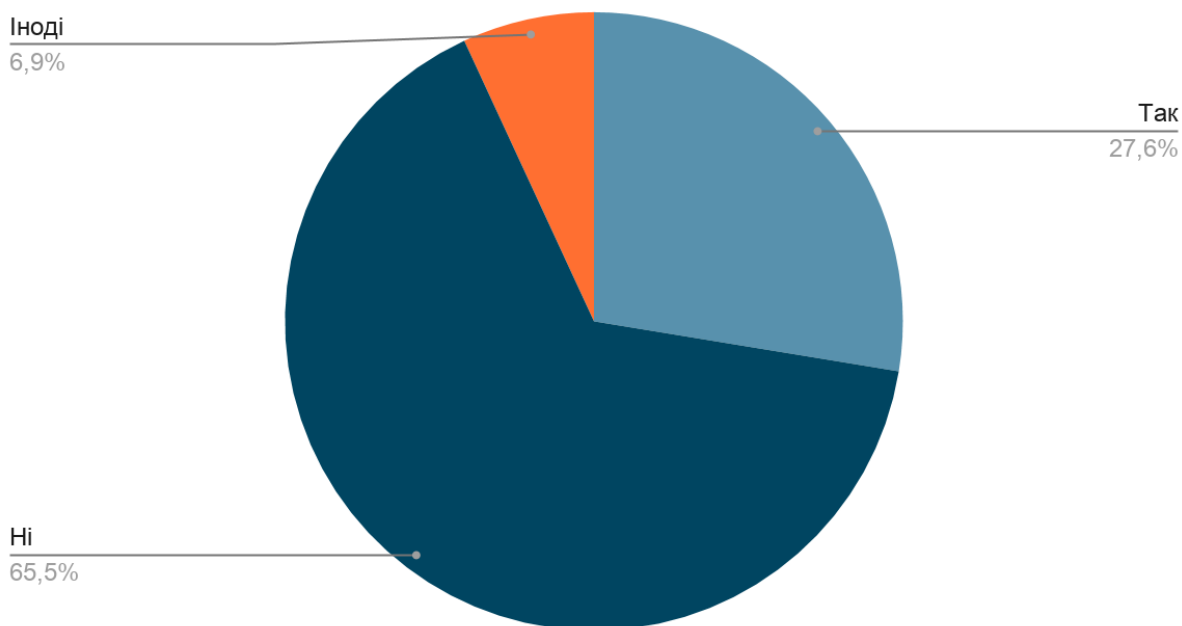

Рис.2.2. Відкритість теми сексуальності та материнства для обговорення

Таким чином, тема материнства та жіночості є закритою для більшої частини молодих еквадорських жінок.

4. Інтимні частини тіла мають назву, і їх слід постійно використовувати без евфемізмів.(Таблиця 2.4)

Таблиця 2.4

Сексуальна культура: сприйняття тіла

Варіант відповіді	Результати	Процент
Так	15	51,7%
Ні	12	42,4%
Можна і так, і так	2	6,9%
Разом	29	100%

5. Жіноча сексуальність – це те, про що повинні дізнаватися не лише жінки, а й чоловіки.(Табл. 2.5)

Таблиця 2.5

Жіноча сексуальність: хто має знати про це

Варіант відповіді	Результати	Процент
Так	29	100
Ні	0	0
Разом	29	100

Як ми бачимо, важливість вільно говорити про природні процеси та цілком нормальні прояви жіночності визнають всі учасниці дослідження.

6. Інформаційна розмова про сексуальне та репродуктивне здоров'я жінок завжди ініціюється матір'ю.(Таблиця 2.6)

Таблиця 2.6

Хто ініціює розмову про репродуктивне здоров'я

Варіант відповіді	Результати	Процент
Мати (так)	28	96,6%
Ні	1	3,4%
Разом	29	100

Отже, основним джерелом інформації про сексуальне та репродуктивне здоров'я жінок є мати, яка, як правило, передає типові уявлення латиноамериканської культури.

7. Секс, материнство та менструація - теми, обговорюючи які жінки повинні почувати себе ніяково. (Таблиця 2.7)

Таблиця 2.7

Відкритість при обговорення тем жіночості та материнства

Варіант відповіді	Результати	Процент
Ніяково, особливо з чоловіками та літніми людьми	24	82,8%
Ні	5	17,2%
Разом	29	100

Додатково тему відкритості у обговоренні тем жіночості та материнства вивчається наступним питанням.

8. Стійке табу навколо цих тем призводить до дезінформації (Таблиця 2.8).

Таблиця 2.8

Вплив табу на обговорення тем жіночості та материнства

Варіант відповіді	Результати	Процент
Призводить до дезінформації	22	75,9%
Не впливає значимо	7	24,1%
Разом	29	100

Результати

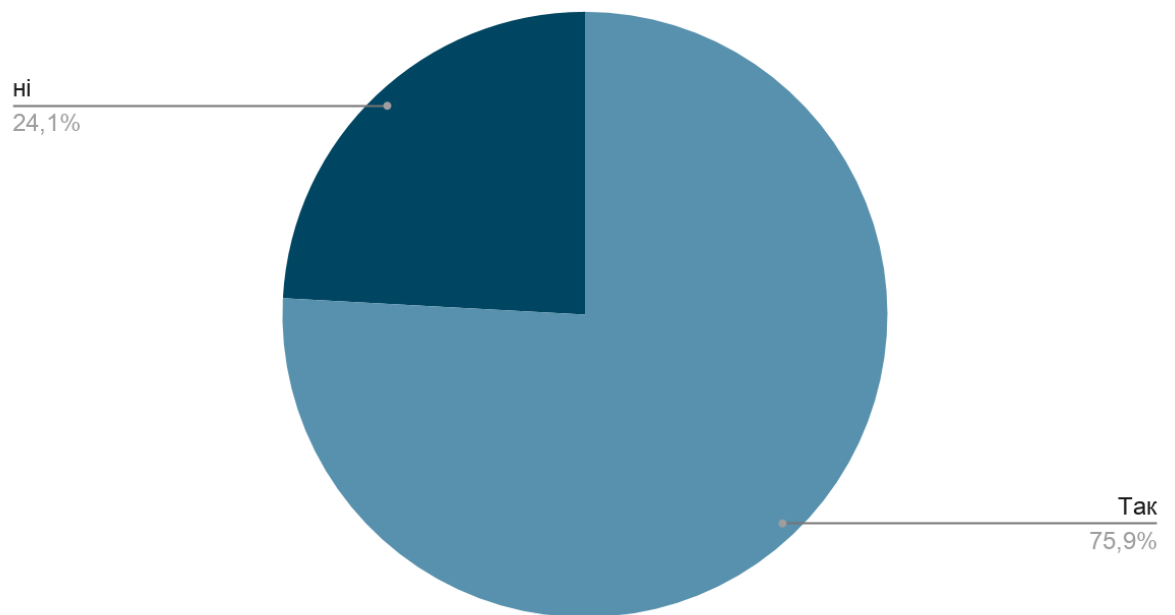

Рис.2.3. Вплив табу на обговорення тем жіночості та материнства

Отже, більшість молодих жінок демонструють неможливість вільно обговорювати значимі для них теми жіночості та сексуальності та визнають вплив існуючих табу на інформацію, яку вони отримують.

9. Материнство є важливим у житті жінки, оскільки без нього її життя не завершає свій цикл.(Таблиця 2.9)

Таблиця 2.9

Материнство є обов'язковим етапом для кожної жінки

Варіант відповіді	Результати	Процент
Так	3	10,3%
Ні	26	89,7%
Разом	29	100

Як ми бачимо, традиційні представлення про роль та обов'язки жінки поступово змінюються, материнство не виступає єдиним завданнями жінки.

10. Материнство очікується у будь-якому віці, якщо поруч з вами немає партнера.(Таблиця 2.10)

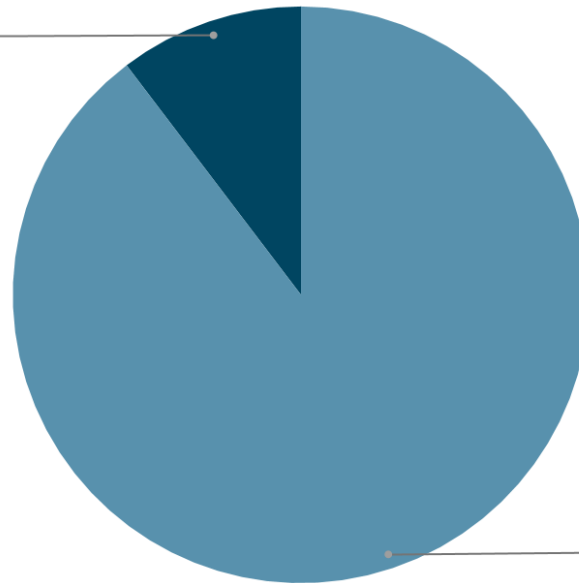
Таблиця 2.10

Материнство як обов'язковий етап відносин

Варіант відповіді	Результати	Процент
Так, для цього існує шлюб	26	89,7%
Ні, певні обставини приводять жінку до цього моменту	3	10,3%
Разом	29	100

Результати

Ні, певні обставини
10,3%

Так, для цього існує
89,7%

Рис.2.4. Материнство як обов'язковий етап відносин

Отже материнство розглядається більшістю молодих жінок як невідемна частина шлюбних відносин.

11. Жінка сприймає власне материнство так, як її мати (Таблиця 2.11)

Таблиця 2.11

Сприйняття материнства: трансгенераційний вплив

Варіант відповіді	Результати	Процент
Так	100	100
Ні	0	0
Разом	29	100

Молоді жінки демонструють наявність трансгенераційного впливу на формування уявлень про материнство.

2.2. Програма роботи з молодими жінками

У ході дослідження було виявлено певні культурні особливості перинатальної культури та материнства еквадорського суспільства, зокрема визначно особливості сприйняття материнства у молодих еквадорських жінок. Отримані дані актуалізували необхідність проведення психологічної просвітницької та корекційної роботи. Нами була розроблена авторська програма по роботі з молодими еквадорійками.

На даний момент статева освіта є однією з найбільш обговорюваних і найбільш спірних тем в світі. Статистика, отримана в результаті досліджень ВООЗ і ООН, а також офіційна статистика підліткових вагітностей і абортів, доводять, що статева освіта в школах є необхідністю, яка може допомогти знизити кількість незапланованих підліткових вагітностей, насильства, поширення ІПСШ / ВІЛ, пошкодження статевих органів під час сексуального дебюту і т. д .

Дослідження ООН довели, що статева освіта за типом «стриманості і прищеплення моральних догм» не є дієвою, а лише пригнічує процес прийняття себе і своєї сексуальності в більш дорослому віці. Є дослідження, що жінки, які виросли в більш догматичних сім'ях схильні мати більше проблем і комплексів у статевій сфері, іноді навіть віддають перевагу зовсім уникати сексуальних стосунків.

Психологічна сексуальна освіта надає можливість дівчатам та жінкам самостійно приймати рішення з приводу свого статевого життя, з приводу реалізації власної жіночості. Також сексуальна освіта відіграє велику роль в боротьбі з традиціями, які вважаються насильницькими (культ дівочої пліви, вбивства для збереження честі сім'ї, ранні шлюби), і в зменшенні поширення небажаних вагітностей та поширення різних статевих захворювань .

В Еквадорі, як і в багатьох країнах, де переважає культ «дошлюбної чистоти» і табування теми сексу, статева освіта замінюється прищепленням

догматичних правил та табу, що заважають благополучному сексуальному розвитку.

В ході роботи ми використовували різні форми роботи - просвітницькі лекції, дискусії, обговорення, рольові ігри, вправи з тілесної та раціонально-емоційної терапії, форум.

Теми, з якими ознайомилися учасники під час програми:

- **здорова сексуальність та здорова любов:** здорова сексуальність та здорова любов: там вони говорили про здорову прив'язаність між парами, а також про важливість самолюбства та самодослідження.

- **Чи готова я бути матір'ю?** – конфлікти, які може спричинити материнство

- **відповідальна сексуальність:** особливості статевих відносин, венеричні захворювання

- **Фінансова освіта для матерів та психоекономічний вплив.**

Всі ці заняття були проведені за допомогою Zoom, тривалістю 3 години, також були відкриті форуми для обговорення та навчання з невеликою оцінкою в кінці з простими випадковими запитаннями (наприклад, Яку користь мастурбація приносить жіночому організму?)

Ці оцінки породили дискусії, а отже, відкритий форум думок, кілька сумнівів було вирішено шляхом обміну знаннями (навчальний процес), а також шляхом вправ раціонально-емоційної групової терапії [60], оскільки був вирішальний момент, коли аспект відносин з власною матір'ю та вираження цілком нормальних сексуальних бажань стали причиною вираження таких емоцій, як смуток, а також напади тривоги.

Мета занять другої частини навчальної сесії - забезпечити репрезентативне застосовували знань, які учасники отримали на попередньому дискусійному форумі. У контексті стосунків "Мати-дочка" це також працювало, автор проводила тренінги індивідуально з кожним учасником. Були обговорені такі теми, як вагітність, сприйняття материнства – не лише як частина просвітницької

програми, але й для усунення будь-яких когнітивних упереджень у сьогоденні та в майбутньому.

Наше дослідження на малій групі підтверджує необхідність чесної розмови з жінками про сексуальність, жіночність та материнство. Молоді жінки потребують розуміння того, з чим вони зіткнуться або вже зіткнулися, у відповідях на свої питання, в розумінні того, що є нормою, а що ні. Нам здається, що молоді жінки мають право отримати спеціалізовані знання, і можливість тверезо і осмислено розпоряджатися своїм життям і приймати відповідальні рішення на основі своїх знань.

ВИСНОВКИ

Протягом останніх десятиліть вчені проводять численні дослідження, предметом яких виступають актуальні питання материнства та батьківства, процеси вагітності та пологів. Відомі зарубіжні та українські науковці ретельно вивчають аспекти становлення материнства та перинатальну культуру. Дослідження питань материнства для всіх країн залишається одним із пріоритетних, тому що саме від чисельності та вікових показників населення країни залежить її стабільність та майбутнє.

Ще до недавнього часу жінка майже не мала ніяких прав і єдиною, нав'язаною їй суспільством, функцією жінки було народження дитини та догляд за нею. Світ змінився і останнім часом відбуваються кардинальні зміни як в сприйнятті жінки як особистості, так і в усвідомленні можливих соціальних ролей жінки. В сучасному світі дівчина має вибір: бути їй матір'ю або ні. Але для того, щоб майбутня мати прийняла правильне рішення – необхідно розуміти, чи готова вона до цього психологічно, адже народження дитини – подія, яка кардинально змінює життя. Актуальність вивчення феномену материнства у різних культурах зумовлена тим, що незважаючи на процеси глобалізації та асиміляції, психологічні аспекти самоусвідомлення власної жіночності та уявлення про материнство представниками різних культур та етносів залишаються недостатньо дослідженими.

Основною метою даного дослідження було теоретично та експериментально дослідити особливості психологічні аспекти перинатальної культури та материнства еквадорського суспільства, зокрема визначити особливості сприйняття материнства у молодих еквадорських жінок, які проживають у місті Запоріжжя (Україна).

На основі аналізу даних, отриманих від 29 жінок, конкретні цілі аналізуються наступним чином: Нами було перевірено гіпотезу, що сучасне

сприйняття материнства зумовлене трансгенераційним обміном ідеями, які, перебуваю в конфлікті, та зберігають табу.

Ця конкретна мета викладена у трьох вимірах:

Перший: пояснення теоретично на теоріях, пояснених психологами з психоаналітичної галузі, звідки береться це табу і який вплив воно має на психіку еквадорських жінок, що беруть участь у процесі. Другий вимір: усвідомлення цих ідей, розпізнавання когнітивних упереджень та ірраціональних ідей та почуттів. Третій вимір: навчання відповідним темам.

Відповідно до результатів опитувань, дискусійних форумів та навчального процесу (ми розуміємо це як презентації, зроблені автором роботи з довідковою інформацією), та аналізу розкритий графіках у другій частині роботи, наступні показники були оцінені у відповідних твердженнях:

Потреба в сексуальному вихованні є не тільки у жінок, але й чоловіків (твердження: 1,2,3,6); відкритість для розмови щодо теми сексуальності та материнства в соціальному та сімейному плані (твердження: 4 та 5); зв'язок, який повинен утворитись між матір'ю та дочкою щодо відкритої теми (твердження: 7 та 12); та табу, що зберігається з материнством та жіночою сексуальністю (твердження: 8,9,10,11).

Важливо також зазначити, що підлітковий вік - це стадія змін, що супроводжується кризою, а також відома як стадія справжнього статевого пробудження в еквадорському суспільстві. Це перехідний період, коли у підлітків відбуваються різні фізичні та емоційні зміни, тому батьки повинні розуміти, що підліткам нелегко переносити цей етап, терпіти їх раптові настрої та дисциплінувати їх неадекватну поведінку, яка часто вважається неадекватною, наприклад, самодослідження.

Ми вважаємо, що батьки не в змозі задовольнити вимоги статевого виховання, вважаючи навчальні заклади надійними джерелами. Викриваючи у своїх дітей спотворене почуття сексуальності, оскільки вони включають

репродуктивну, фізіологічну та біологічну інформацію про сексуальність у деяких випадках.

Статеве виховання полягає не лише в наданні інформації, найбільше потрібна підготовка; а навчання передбачає сприяння засвоєнню цінностей, ставлення та позитивних почуттів до сексуальності.

Батьки повинні пам'ятати, що їхні діти в цей період потребують підтримки, розуміння і перш за все прихильності, щоб вони могли задовільно подолати підліткову кризу. Батьки, будучи гідями, порадиниками та впевненими друзями своїх дітей, повинні правильно вести себе, коли справа стосується сексуальності, але вони також повинні розуміти, що їхні діти вирішуватимуть своє сьогодення та своє майбутнє. Батьки та вчителі повинні встановити афективний зв'язок і, перш за все, відкрите спілкування, розуміючи, що підлітки через свої фізичні, гормональні та емоційні зміни несподівано змінюють свій настрій, що може ускладнити спілкування.

Під час проведення дослідження було помічено, що в еквадорському суспільстві та, більш конкретно, в еквадорській освітній моделі, влада та сім'ї не потурбувались врахувати ці проблеми при формуванні уявлень молодих поколінь. Однак інформація у галузі сексуального та репродуктивного виховання у її "традиційній" концепції не була повністю прийнята батьками та / або бабусями та дідусями. Результати підтверджують, що молоді люди відчувають зацікавленість у вивченні питань, пов'язаних із сексуальною та репродуктивною освітою. Однак не було належного інструменту для виходу з "традиційного навчання". Проаналізувавши отримані дані, можна дійти висновку, що молоді жінки погоджуються, що вони пройшли навчання з тем, пов'язаних із трьома вимірами та показниками, згаданими вище у своєму „традиційному досвіді навчання «, але не таким чином, щоб вони відчували себе повністю задоволеними - «Погоджуюсь».

Включення програми, яку проводив психолог, мало успіх як коригуючий засіб та перевірка основної гіпотези цієї тези, оскільки завдяки управлінню

навчальними дидактичними інструментами з доброзичливими та цікавими техніками, орієнтованими на жінок та їх навчання у галузі сексуального та репродуктивного виховання.

З отриманих результатів робиться висновок, що молоді жінки погоджуються, що вони пройшли навчання з питань, пов'язаних із трьома вимірами та показниками, деталізованими вище, під час процесу дослідження. Підкреслюючи, що, незважаючи на те, що це новий інструмент у його застосуванні та використанні, учасники відчували себе ідентифікованими з методологією, відповідаючи змінній поточної мети, яка мала спричинити "Вплив" на учасників, і сподіваючись порушити закономірності в майбутньому.

Міфи як ядро негативної сексуальності продовжують передаватися з покоління в покоління, вважаючись абсолютними істинами, що заважають людині приймати неправильні та несподівані рішення через неправильно представлену інформацію. Знання недостатньо, ми маємо це застосувати; волі недостатньо, ми маємо це реалізувати.

Наше дослідження на малій групі підтверджує необхідність чесної розмови з жінками про сексуальність, жіночність та материнство. Молоді жінки потребують розуміння того, з чим вони зіткнуться або вже зіткнулися, у відповідях на свої питання, в розумінні того, що є нормою, а що ні. Нам здається, що молоді жінки мають право отримати спеціалізовані знання, і можливість тверезо і осмислено розпоряджатися своїм життям і приймати відповідальні рішення на основі своїх знань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Висоцький, Д. М. Значення сексуальності для особистості. 2020 р., 29.
2. Зимин, В. А. (2001). Эдип и Нарцисс: к вопросу о комплементарности конфликта и дефицита. Сумма психоанализа, 109.
3. Освітні ресурси Університет Рафаель Ландовар, Мексика, 2016
<http://recursosbiblio.url.edu.gt/tesiseortiz/2016/05/42/Colop-Alejandra.pdf>
4. Попович, О. В. Психоаналіз мелані кліяйн: заздрість у життєдіяльності немовляти. Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів ХХ підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ/За заг. ред. КВ, 306.
5. Реан а.А. Психологія вивчення особи: Навчальний посібник. – Спб., 1999. – С. 253-256)
6. Фрейд - Фрейд З.«Я» и «Оно». Труды разных лет: В, 1998
7. ФРЕЙД, Зигмунд. Вступ до психоаналізу. Family Leisure Club, 1998.
8. Фройд, Зигмунд. "Три нариси з теорії сексуальності." Психологія і суспільство 4 (34) (2008): 45-91.
9. Beauvoir, Simone de: "Le deuxieme sexe". Vol. Ii, Gallimard, París, 1949, pp. 72, 74, 112.
10. Benedek, Th., y Rubenstein, B.: "El ciclo sexual de la mujer". Biblioteca Psicoanalítica, Buenos Aires, 1945, 21 Ed. Nova, 1945, 1950, p. 30.
11. Berrgler, Edmund: "Unhappy Marriage and Divorce" International Universities Press, 245137 pp. 123 s.
12. Carcamo, Celes y Langer, Marie: "Psicoanálisis de la esterilidad femenina. Patología Psicosomática". Biblioteca de Psicoanálisis, Buenos Aires, 1948, pp. 164 y 179 s.
13. Carcamo, Seles: "Psicoanálisis de la esterilidad femenina. Patología Psicosomática". Biblioteca de Psicoanálisis, Buenos Aires, 1948, pp. 164 s., 179 s.

14. Chadwick, Mary: "Menstruationsangst. Zeitschrift für Psychoanalytische Vol. Iv, p. E#g.
15. Chadwick, Mary: "Menstruationsangst. Zeitschrift für Psychoanalytische Vol. Iv, p. E#g.
16. Daly, C. D.: "The Menstruation Complex in Literature. The Psychoanalytic Quarterly". Vol. Iv, p. 71.
17. Deutsch, Helene: "La psicología de la mujer". Edición Losada, Buenos Aires, 1947. p. 46, 72, 83 s., 110 s., 129, 134, 148 s., 154, 163, 178, 186, 189, 202, 217, 230 s.
18. Dunbar, Flanders y Raymond Squier: "Emotional Factory in the course of Pregnancy". Psychosomatic Medicine, Vol. Vii, n.o Vii, 1946, p. 185.
19. Dyk, Ruth, Klein, Henriette y Potter, Howard: "Anxiety in Pregnancy and Childbirth", Paul Hoeber. New York, 1950, pp. 186, 203 s., 216.
20. Freed, Charles y Kroger William: "Psychosomatic Gynecology including problems of obstetrical care". Ed. W. B. Saunders, Co. Philadelphia / London, 1951, p. 70 s.
21. Freud, Sigmund: "El tabú de la virginidad". Obras Completas. Vol. Xiii, Editorial Americana, Buenos Aires, 1943, pp. 107 s., 128.
22. Freud, Sigmund: "Una teoría sexual". Obras Completas. Vol. Ii, Editorial Americana, Buenos Aires, 1943, p. 36 s.
23. Grinberg, León:"Culpa y depresión". Editorial Paidós, Buenos Aires, 1964, p. 34.
24. Hartmann, Heinz: "Die Grundlagen der Psychoanalyse".Psychoanalytischer Verlag, Wien, 1927, p. 34 s.
25. Horney, Karen: "Die Pramenstruellen Verstimmungen", Zeitschrift für Psychoanalytische Padagogik, Vol. V, n.o 5/6, 1931, pp. 86 s.
26. Horney, Karen: "The overvolution of love". The Psychoanalytic Quarterly, Vol. Iii, n.o 4, 1934, p. 101.

27. Horney, Karen: "The denial of the vagina". *The International Journal of Psycho-Analysis*, Vol. Xiv, n.o 1, 1933, pp. 49 s.
28. Jaramillo Jaramillo, Nataly : *La maternidad responsable*, Repositorio FLACSO, Quito, 2019.
29. Jones, Ernest: "Early female sexuality". *Papers of Psychoanalysis*. W. Wood and Comp. Baltimore, 1938, pp. 53 s.
30. Jones, Ernest: "Early female sexuality". *Papers of Psychoanalysis*. W. Wood and Comp. Baltimore, 1938, pp. 53 s.
31. Jones, Ernest: "The early development of female sexuality". *Papers of Psychoanalysis*. W. Wood and Comp., Baltimore, 1938, pp. 53 s.
32. Kardiner, Abraham: "El individuo y su sociedad". *Fondo de Cultura Económica*, México, 1945, pp. 22, 59, 126, 218.
33. Klein, Melanie: "El psicoanálisis de niños". *Bibl. Psicoanalítica*, Bs. As., 1948, p. 55.
34. Klein, Melanie: "Envy and gratitude". *Tavistock Publ. Lim. London*, 1957, p. 60.
35. Krapf, Eduardo: "Contribución al conocimiento de la histeria de conversión. *Patología Psicosomática*". *Biblioteca Psicoanalítica*, Quito, 1948, pp. 88 s.
36. Langer, Marie: "El mito del niño asado". *Revista de Psicoanálisis*, Vol. Vii, n.o 3, 1950, p. 61.
37. Langer, Marie: "Problemas psicológicos de la lactancia. *Patología psicosomática*". *Biblioteca de Psicoanálisis*, Buenos Aires, 1948. pp. 216 s.
38. Lewin, Bertram: "Ensuciarse con heces, menstruación y superyó femenino". *Revista de Psicoanálisis*, Vol. Iii, n.o 1, 1945, p. 75.
39. Lorand, Sandor: "Contribution to the problem of vaginal orgasm". *The International Journal of Psycho-Analysis*. Vol. X, n.o 4, 1939, pp. 110 s., 129.
40. Lundberg, Ferdinand y Marynia Farnham: "Modern Woman, the lost Sex". *Harper / Brothers Publishers*. New York and London, 1947, p. 13.

41. Lundberg, Ferdinand y Marynia Farnham: "Modern Woman, the lost Sex". Harper / Brothers Publishers. New York and London, 1947, p. 13.
42. Mack Brunswick, Ruth: "La fase preedípica del desarrollo de la libido". Revista de Psicoanálisis. Vol. I, n.o 3, 1944, pp. 43 s., 52.
43. Marañón, G.: "Ginecología endocrina". Editorial Espasa Calpe, Madrid, 1935, p. 159.
44. Mead, Margaret: "Adolescencia y cultura en Samoa". Editorial Paidós, Buenos Aires, 1961, pp. 51 s., 73 s.
45. Mead, Margaret: "Adolescencia y cultura en Samoa". Editorial Paidós, Buenos Aires, 1961, pp. 51 s., 73 s.
46. Mead, Margaret: "Male and Female. A Study of the Sexes in a Changing World". William Morrow / Company, New York, 1949, pp. 27, 125 s., 201, 218, 232 s.
47. Mena Sevilla, Patricio: «Educación sexual y reproductiva en adultos jóvenes». Biblioteca Pontificia Universidad Católica del Ecuador, Quito, 2017
48. Meng, Heinrich: "Ueber Pubert und Pubert) Tsaufl)rung". Zeitschrift für Psychoanalytische P)dagogik. Vol. V, n.o 5, 1931, p. 75.
49. Mirsky, J. Arthur: "Comunicación personal", pp. 219 s.
50. Park Ochandorena, Raúl y Langer, Marie: "El espasmo de las trompas como origen de la esterilidad". Revista de Psicoanálisis. Tomo X, n.o 1, p. 140.
51. Potter, Howard, Klein, Henriette and Dyk, Ruth: "Anxiety in Pregnancy and Childbirth". Paul Hoeber, New York, 1940, pp. 186, 203, s., 216.
52. Rubenstein, Boris, y Benedek, Therese: "El ciclo sexual dela mujer". Biblioteca de Psicoanálisis, Buenos Aires, 1945, 21 Ed. Nova, 190, p. 30.
53. Schmiedberg, Melitta: "Psychoanalytisches zur Menstruation". Zeitschrift für psychoanalytische P)dagogik, Vol. V, n.o 56, 1931, pp. 71, 75, 91, 98.
54. Spitz, René G. y A.: "No y Si sobre la génesis de la comunicación humana". Ediciones Hormé, 1960, pp. 219 s.

55. Squier, Raymond y Dunbar Flanders: "Emotional Factors in the course of Pregnancy". *Psychosomatic Medicine*, Vol. Viii, n.o 3, 1946, p. 185.
56. Steckel, Wilhelm: "La mujer frígida". Ediciones Imán, Buenos Aires, 1941, pp. 108 s.
57. Ueber die weibliche Sexualit" (Sobre la sexualidad femenina). *Internationale Zietschrift für Psychoanalyse*, Vol. Xvii, n.o 3, 1931, pp. 41 s.
58. Winterstein, A.: "Die Pubert)tsriten der M)dchen und ihre Spuren in M)rchen". *Imago*. Vol. Xvi, 1928, pp. 71, 98, 104 s.
59. Zilboorg, Gregory: "Historia de la Psicología Médica". Librería Hachette, S.A., Buenos Aires, 1945, pp. 33 s.
60. Zilboorg, Gregory: "Masculino y femenino". *Revista de Psicoanálisis*. Vol. V, n.o 2, 1947, pp. 18, 33 s.

ДОДАТОК А

Опитувальник С. Бем

Інструкція: оцініть наявність (або відсутність) у себе названих нижче якостей. Можна відповідати тільки «Та чи ні».

1. Віра в себе.
2. Уміння поступатися.
3. Здатність допомогти.
4. Схильність захищати свої погляди.
5. Життєрадісність.
6. Похмурість.
7. Незалежність.
8. Соромливість.
9. Сумлінність.
10. Атлетичність.
11. Ніжність.
12. Театральність.
13. Напористість.
14. Падкість на лестощі.
15. Удачливість.
16. Сильна особа.
17. Відданість.
18. Непередбачуваність.
19. Сила.
20. Жіночність.
21. Надійність.
22. Аналітична.
23. Уміння співчувати.
24. Ревнивість.
25. Здібність до лідерства.

26. Турбота про людей.
27. Прямота, правдивість.
28. Схильність до ризику.
29. Розуміння інших.
30. Скритність.
31. Швидкість в ухваленні рішень.
32. Співчуття.
33. Щирість.
34. Самодостатність (полагание тільки на себе).
35. Здатність утішити.
36. Пихатість.
37. Владність.
38. Тихий голос.
39. Привабливість.
40. Мужність.
41. Тепло, щирість.
42. Урочистість, важливість.
43. Власна позиція.
44. М'якість.
45. Уміння дружити.
46. Агресивність.
47. Довірливість.
48. Малорезультативність.
49. Схильність вести за собою.
50. Інфантильність.
51. Адаптивність, приспособляемость.
52. Індивідуалізм.
53. Нелюбов лайок.
54. Несистематичність.

55. Дух змагання.
56. Любов до дітей.
57. Тактовність.
58. Амбітність, честолюбство.
59. Спокій.
60. Традиційність, схильність умовностям.

Обробка опитувальника С. Бем

Ключ

Маскулінність (відповідь «так»): 1, 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 25, 28, 31, 34, 37, 40, 43, 46, 49, 52, 55, 58.

Фемінінність (відповідь «так»): 2, 5, 8, 11, 14, 17, 20, 23, 26, 29, 32, 35, 38, 41, 44, 47, 50, 53, 56, 59.

За кожен збіг з ключем нараховується 1 бал. Потім визначається показник фемінінності (F) і маскулінності (M) відповідно до формули:

$F = (\text{сума балів по фемінінності}): 20$

$M = (\text{сума балів по маскулінності}): 20$

Основний індекс IS визначається як

$IS = (F-M) * 2,322.$

Якщо величина індексу полягає в межах від -1 до +1, то робиться висновок про андрогинність. Якщо індекс менший -1, то робиться висновок про маскулінність, якщо індекс більший +1 – про фемінінність, у разі, коли індекс більший +2,025 говорять про яскраво виражену фемінінність, а якщо індекс менший – 2,025 говорять про яскраво виражену маскулінність.

ДОДАТОК Б

Приклад вправи раціонально - емоційної терапії

Мета: забезпечити, щоб учасники репрезентативно застосовували знання, отримані на попередньому дискусійному форумі, у випадку стосунків «мати-дочка».

Інструкції:

1. З повагою, двох учасників попросять виступити, з яких перший представлятиме матір, а другий - дочку.
2. Відповідальний психолог представить випадок учасникам, які представляють дочку, що під час виступу доведеться представити як проблему (у цій ситуації - першу менструацію). Персонажі повинні бути уважними до проблеми, про яку повідомляють, оскільки інші вигадані доньки повинні виявляти помилки, поки помилкова поведінка матерів не буде змінена шляхом когнітивної перебудови.
3. Спостерігачі, у цьому випадку решта групи, а також відповідальний психолог, зможуть дати відгук учасникам.
4. Нарешті, участь оцінюється і обговорюються згадані моменти.